

T.C.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MUHASEBE VE FİNANSAL YÖNETİM ANABİLİM DALI

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ TAHSİLAT
SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNDE ONLINE TAHSİLAT YÖNTEMİ:
ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ**

Zehra Güleç ÖZMEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Osman AKIN

BURDUR-2019

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MUHASEBE VE FİNANSAL YÖNETİM ANABİLİM DALI

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ TAHSİLAT
SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNDE ONLINE TAHSİLAT YÖNTEMİ:
ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ

Zehra Güleç ÖZMEN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: Doç. Dr. Osman AKIN

JÜRİ ÜYESİ: Doç. Dr. Osman Kürşat ONAT

JÜRİ ÜYESİ: Prof. Dr. Aslıhan ERSOY

BURDUR-2019

**MAKÜ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 19.09.2019 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Zehra Güleç ÖZMEN ' in Muhasebe Meslek Mensuplarının Tahsilat Sorunlarının Çözümünde Online Tahsilat Yöntemi: Antalya İli Örneği konulu tez çalışması Muhasebe ve Finansal Yönetim Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE

(TEZ DANIŞMANI) : Doç. Dr. Osman AKIN

ÜYE

: Doç. Dr. Osman Kürşat ONAT

ÜYE

: Prof. Dr. Aslıhan BOZCUK

ONAY

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

T.C.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ETİK BEYAN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**Muhasebe Meslek Mensuplarının Tahsilat Sorunlarının Çözümünde Online Tahsilat Yöntemi: Antalya İli Örneği**” adlı tezin hazırlanması sürecinde akademik, etik ilkeleri ile ihmal etmediğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Sosyal bilimler enstitüsü lisansüstü eğitim-öğretim yönetmeliğini ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinde erişime açılabilir.
- Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Adı Soyadı

Zehra Güleç ÖZMEN

Tarih ve İmza

04.10.2019

TEŞEKKÜR METNİ

Bu tez çalışmasının ortaya çıkmasında değerli katkılarını ve desteklerini esirgemeyen danışman hocam Sayın Doç. Dr. Osman AKIN 'a çeşitli vesilelerle tezime katkıda bulunan hocalarıma ve çalışmamın her aşamasında büyük bir özveriyle destek veren sevgili eşim Erkan ÖZMEN 'e biricik oğlum Necip Kaan ÖZMEN 'e ve son olarak beni bugünlere getiren değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

(ÖZMEN, Güleç Zehra, *Muhasebe Meslek Mensuplarının Tahsilat Sorunlarının Çözümünde Online Tahsilat Yöntemi: Antalya İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Burdur, 2019)

ÖZET

Küreselleşmenin etkisiyle; ekonomik, sosyal ve teknolojik alanlarda yaşanan gelişmeler, muhasebecilerin ürettiği bilgilerin kapsam ve niteliğini genişletmiştir. Böylece muhasebe mesleği, işletmelerin ödeyeceği vergileri hesaplayan görevli statüsünden çıkıp işletmenin karar alma sürecine etki eden önemli bir meslek haline gelmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının faaliyet alanlarının giderek artması birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Haksız rekabetin önlenememesi, tahsilat sorunu, asgari ücret tarifesi uygulaması, iş yükü ve bürokratik işlemlerin çok olması gibi birçok sorun meslek mensuplarının çalışma şartlarını olumsuz etkilemektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde muhasebe mesleğine ilişkin genel bilgilere yer verilirken ikinci bölümde tahsilat ve online tahsilat yöntemleri üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerini sürdürürken karşılaştıkları tahsilat sorunlarını tespiti ve online tahsilat kullanımının tahsilat sorununa etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Yapılan incelemede anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın neticesinde meslek mensuplarının büyük ölçüde tahsilat sorunları yaşamış oldukları belirlenmiş olup online tahsilat kullanımı noktasında olumsuz düşünceye sahip oldukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebecilik Mesleği, Tahsilat, Tahsilat Sorunları, Online Tahsilat

(ÖZMEN, Güleç Zehra, *Online Collection method to Solve Collection Problems of Professional Accountants: Examples of Antalya Province*, Master's Thesis, Burdur, 2019)

ABSTRACT

With the effect of globalization, the developments in the economic, social and technological fields have expanded the scope and quality of the information produced by accountants. Thus, the accounting profession has become an important role on decision- making process of the company by leaving the status of the official who calculates the taxes to be paid by the enterprises.

Increasing fields of activity of accountants has brought some problems. Such as inability to prevent unfair competition, collection problem, minimum wage enforcement, work load redundant bureaucratic procedures and etc. affect negatively the working conditions of accountants.

While given informations about accounting profession is the first part of the study, and the second part is concerning about collecting and online collecting methods. In this study it is aimed to determine the collection problems encountered by professional accountants operating during their professional activities and to measure the effect of online collection usage in solving this problem. Survey method was used in the examination. As a result, it is seen that the members of the profession have problems in collection and have negative thoughts about the use of online collection.

Keywords: Accountancy Profession, Collection, Collection Problems, Online Collection

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK	i
TEZ ONAY SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR METNİ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
TABLolar DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE KAVRAMI VE MUHASEBE MESLEĞİ

1.1. Muhasebenin Tanımı	2
1.2. Muhasebe Fonksiyonları	3
1.2.1. Tespit Etme ve Belgeleme Fonksiyonu	3
1.2.2. Kaydetme Fonksiyonu	3
1.2.3. Sınıflandırma Fonksiyonu.....	3
1.2.4. Özetleme Fonksiyonu.....	4
1.2.5. Raporlama Fonksiyonu	4
1.2.6. Analiz Etme Fonksiyonu.....	4
1.2.7. Yorumlama Fonksiyonu.....	4
1.2.8. Bilgi Verme Fonksiyonu	5
1.3. Muhasebenin Temel Kavramları	5
1.4. Muhasebe Tarafları.....	7
1.4.1. İşletme Sahipleri ve Ortakları	7
1.4.2. Yöneticiler.....	7
1.4.3. İşletme personeli	7
1.4.4. Mesleki örgütler ve işçi sendikaları	7
1.4.5. Kredi verenler.....	7
1.4.6. Yatırımcılar	7
1.4.7. Devlet	8
1.4.8. Halk	8

2.1.	Muhasebe Mesleği.....	8
2.2.	Muhasebe Mesleğinin Konusu	9
2.3.	Muhasebe Mesleğinin Özellikleri.....	9
2.4.	Muhasebe Mesleğinin Gerçekleştirdiği Fonksiyonlar.....	10
2.4.1.	Muhasebe Sistemine İlişkin Fonksiyonlar	10
2.4.2.	Karar ve Destek Sistemlerine İlişkin Fonksiyonlar	11
2.4.3.	Denetim Sistemine İlişkin Fonksiyonlar.....	11
2.5.	Muhasebe Mesleğinde Unvanlar	11
2.5.1.	Serbest Muhasebeci Mali Műřavir (SMMM)	11
2.5.2.	Yeminli Mali Műřavir (YMM)	12
2.6.	Türkiye’de Muhasebe Mesleğinin Gelişimi	12
2.7.	Türkiye ‘de Muhasebe Mesleđini Dűzenleyici Kuruluřlar	13
2.7.1.	TÜRMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Műřavirler ve Yeminli Műřavirler Odaları Birliđi)	13
2.7.2.	TMUDESK (Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu)	14
2.7.3.	TMSK (Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu).....	14
2.7.4.	TÜDESK (Türkiye Denetim Standartları Kurulu).....	14
2.7.5.	BDDK (Bankacılık Dűzenleme ve Denetleme Kurumu).....	15
2.7.6.	SPK (Sermaye Piyasası Kurulu)	15
2.7.7.	Kamu Gűzetimi Kurumu (KGK)	15
2.7.8.	Yeni Ticaret Kanunu.....	16
2.8.	Muhasebe Mesleğini Etkileyen Gelişmeler.....	16
2.8.1.	Kűreselleřme	16
2.8.2.	Yeni Ekonomi	17
2.8.3.	Diğer Gelişmeler	18
2.8.3.1.	Teknolojik Gelişmeler	18
2.8.3.2.	Skandallar.....	18
2.8.3.3.	Ekonomik Krizler.....	19
2.8.3.4.	Avrupa Birliğine Giriş Çabaları	19
2.9.	Muhasebe Mesleğinin Geleceği	19
2.9.1.	Muhasebe Mesleğinde Uzmanlaşma	20
2.9.2.	Muhasebe Mesleğinin Vizyonu	20

2.10. Muhasebe Meslek Mensupların Sorunları.....	20
2.10.1. Tahsilat Sorunu	21
2.10.2. Meslek Mensuplarının Personel İstihdam Sorunu	21
2.10.3. Asgari Ücret Tarifesine Uyulmaması	21
2.10.4. İş Yeri Sorunu.....	22
2.10.5. Çalışma Sürelerinin Uzunluğu ve Sağlık Sorunları	22
2.10.6. Haksız Rekabet Sorunu.....	22

İKİNCİ BÖLÜM

TAHSİLAT VE TAHSİLAT YÖNTEMLERİ

3.1. Tahsilat Kavramı ve Kapsamı	24
3.2. Tahsilat Yöntemleri	24
3.2.1. Nakit (Peşin ödeme).....	25
3.2.2. Çek.....	25
3.2.3. Senet.....	25
3.2.4. EFT / Havale	26
3.2.5. POS	27
3.2.6. Sanal Pos.....	27
3.2.7. Hesap Özeti Göndererek Tahsilat	28
3.2.8. Kredi Kartı ile Tahsilat	28
3.2.9. Firma Elemanı veya Üçüncü Kişi ve Kuruluşlar Yardımı Tahsilat.....	28
3.2.10. Karşı Ticaret Yolu ile Tahsilat.....	29
3.2.11. Alacakların Ciro ve Devri ile Tahsilat	29
3.2.12. Mail Order ile Düzenli Tahsilat	29
3.3. Enflasyonist Ortamda Tahsilat Yöntemleri.....	30
3.4. Tahsilat sistemleri.....	30
3.4.1. Doğrudan Tahsilat Sistemi.....	30
3.4.1.1. Doğrudan Tahsilat Sisteminin Yararları	30
3.4.2. Bayi Tahsilat Sistemi	31
3.4.3. Mobil Tahsilat Sistemi.....	31
3.4.4. E-Tahsilat(Online Tahsilat)	32
3.4.4.1. E-Tahsilat Sistemine Geçiş Aşamaları.....	32
3.4.5. E-Mail Tahsilat Sistemi	33

3.4.6. SMS İle Tahsilat	33
3.5. Etkin Tahsilat için Alınacak Tedbirler	33
3.5.1. Alacakların Takibi için Sorumlu Personel Belirlenmesi	33
3.5.2. Gelen Ödemelerin ve Faturaların Düzenli Kaydının Tutulması.....	34
3.5.3. Tahsilat Politikasının Önceden Bildirilmesi	34
3.5.4. Alıcı için Derecelendirme Uygulanması.....	34
3.5.5. Alacak Yaşlandırması ve Risk Analizi	34
3.6. Alacakların Tahsilatında Etkinlik ve Tahsilat Politikası	34
3.7. Tahsilat Politikası ile İlgili Analizler	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ TAHSİLAT SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNDE ONLINE TAHSİLAT YÖNTEMİ: ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ

4. Araştırma	37
4.1. Araştırmanın Amacı	37
4.2. Araştırmanın Kapsamı.....	37
4.3. Anket Formu ve Ölçekler	38
4.4. Veri Hazırlama	38
4.5. Bulguların Değerlendirilmesi	39
4.5.1 Araştırmanın Hipotezleri	47
SONUÇ.....	55
KAYNAKÇA	60
EKLER.....	67
ÖZGEÇMİŞ.....	71

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
KGK	: Kamu Gözetimi Kurumu
SM	: Serbest Muhasebeci
SMMM	: Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlik
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TÜDESK	: Türkiye Denetim Standartları Kurulu
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Müşavirler Odaları Birliği
YMM	: Yeminli Mali Müşavirlik

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1: Ankete Katılanların Demografik Özellikleri	39
Tablo 1.2: Meslek Mensuplarının Pos Cihazı Kullanıp Kullanmama Oranı	40
Tablo 1.3: Meslek Mensuplarının Tahsilat Sorunlarını Değerlendirmeye Yönelik Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtların Ortalamaları	41
Tablo 1.4: Meslek Mensuplarının Online Tahsilat Kullanımına Yönelik Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtların Ortalamaları.....	42
Tablo 1.5: Alacakların Tahsilinde Sıkı Alacak Politikası Uygulanmasının Gerekliliği Görüşünün Gelir Düzeyine Göre Değerlendirilmesi	44
Tablo 1.6: Yeni Tahsilat Sistemine Entegre Olmuş Bir Muhasebe Sisteminin Daha Kullanışlı Olduğu Görüşünün Mesleki Tecrübe Çerçevesinde Değerlendirilmesi.....	45
Tablo 1.7: Muhasebe Meslek Mensuplarının Alacakların Tahsilinde Sorun Yaşadığı Görüşünün Tutulan Defter Sayısına Göre Değerlendirilmesi.....	46
Tablo 1.8: Mükellef İle Sürekli İletişim Kurmanın Tahsilatı Kolaylaştırdığı Görüşünün Belirli Yaş Ortalamasına Göre Değerlendirilmesi.....	46
Tablo 1.9: Sanal Pos Cihazı Kullanımı ve Cinsiyet Arasındaki Bağımsız T Testi Sonuçları	47
Tablo 1.10: Online Tahsilat Kullanımının Operasyonel Verimliliğe Etkisi İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Bağımsız T Testi Sonuçları	48
Tablo 1.11: Asgari Ücret Tarifesinin Düşüklüğü ile Pos Cihazı Bulundurma Arasındaki Bağımsız T Testi Sonuçları.....	48
Tablo 1.12: Asgari Ücret Tarifesinin Düşüklüğü İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Bağımsız T Testi Sonuçları	49
Tablo 1.13: Mükelleflerin Nakit Ödeme Dışındaki Tahsilat Yöntemlerinin Kabulü ile Yaş Ortalamaları Tek Yönlü Anova Testi sonuçları.....	50
Tablo 1.14: Kayıt Dışı Ekonominin Tahsilat Sorunlarını Arttırması Görüşü ile Gelir Düzeyi Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi sonuçları	51

Tablo 1.15: Sanal Pos Kullanımının Fiziksel Posa Göre Daha Az Maliyetli Olduğu Görüşü ile Mesleki Tecrübe Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları.....	52
Tablo 1.16: Tahsilat Maliyetlerinin Artmasının Tahsilat Hızını Arttırdığı Görüşü ile Defter Sayısı Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları.	52
Tablo 1.17: Yasal Düzenlemelerin Yapılmasının Tahsilat Sorununu Çözeceği Görüşü ile Yaş Ortalamaları Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları.....	53
Tablo 1.18: Tahsilatların Zamanında Yapılması İçin Önlemler Alınması Gerektiği Görüşü ile Çalışan Personel Sayısı Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları.....	54

GİRİŞ

Ülkemizde ekonominin gelişmesiyle birlikte, gün geçtikçe muhasebe mesleğine olan ihtiyaç artmıştır. Muhasebe mesleği 13 Haziran 1989 tarih ve 3568 sayılı *''Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir''* kanunu ile yasal bir çerçeveye bürünmüştür. 2008 yılında *''Serbest Muhasebecilik''* unvanı kaldırılmıştır (Kınay, 2010: 71).

Muhasebe mesleğini yürüten, serbest muhasebeci-mali müşavir ve yeminli mali müşavirler; işletmelerde iktisadi bilgi, mali hukuk bilgisi ve muhasebe kültürüne dayanarak muhasebe, istatistik, bütçe gibi mali konularda gerekli planlamaların yapılması ve bu alanda ortaya çıkan sorunların çözülmesi ile görevlidir (Kotar ve Dokur, 2002: 249).

Muhasebecilik mesleği, ekonominin seyrinde gitmesi, yatırımların artması, ekonomide güven ortamının oluşmasında son derece önem arz etmektedir. Günümüz, işletmelerin karmaşık yapıda olması, faaliyet çeşitliliği, mevzuatın sürekli değişmesi gibi nedenlerle mesleğin iş yükü gün geçtikçe artmaktadır (Aydemir, 2015: 83).

Küreselleşme, muhasebe mesleğine yüklediği misyonla toplum açısından mesleğin önemini arttırırken bunun yanında birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Haksız rekabet sorunu, asgari ücret sorunu, tahsilat sorunu, kalifiye eleman sorunu vb. gibi sorunlar mesleğin gelişmesine engel teşkil etmektedir. Bu sorunlardan biri olan tahsilat sorunu çalışmamızın temelini oluşturmaktadır.

Uzun yıllardır muhasebe mesleğinin en temel sorunu olan tahsilat konusu ile ilgili TÜRMOB, muhasebe odaları, ve meslek mensupları bugüne kadar farklı çözüm önerileri ve görüşleri üzerinde tartışmalarına rağmen, sorunun çözümüne yönelik somut bir adım atılamamıştır.

Bu bağlamda, muhasebe meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerini sürdürürken karşılaşmış oldukları tahsilat sorunlarını tespitinin yapılması, Online Tahsilat kullanımının tahsilat sorununa etkisinin ölçülmesi ve tahsilat sorununun çözümüne yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE KAVRAMI VE MUHASEBE MESLEĞİ

1.1. Muhasebenin Tanımı

Muhasebe, ülkelerin ekonomik, politik ve sosyal sistemlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Söz konusu bu sistemlerde meydana gelen değişim, muhasebenin de devamlı gelişim ve değişim göstermesini sağlamıştır. Bu değişimler zaman içerisinde muhasebenin tanımlarını çeşitlendirmiştir (Bilen, 2008: 6).

Literatüre geçmiş bazı tanımlara aşağıda yer verilmiştir;

- İşletmelerin, varlıkları ve kaynakları üzerinde değişim yaratan mali nitelikteki işlemlerle ilgili bilgileri parayla ifade edilmiş şekilde toplayan, kaydeden, sınıflandıran, özetleyerek rapor eden ve sonuçlarını yorumlayarak analiz eden bir bilgi sistemidir (Akpınar ve Özdemir, 2010: 6).
- İşletme yöneticilerine gerekli olan bilgileri sağlayan, bir işletmenin kaynaklarının oluşumunu, oluşan bu kaynakların kullanım şeklini, işletmenin işlemleri sonucunda kaynaklarda meydana gelen artış ve azalışları gösteren işletmenin finansal durumunu açıklayan bilgileri üreten ve bunları ilgili kişi ve kuruluşlara sunan bilgi sistemidir (Acar ve Tetik, 2010: 8).
- İşletme eylemlerinin kontrolünü elde tutmak, geleceğe yönelik işletme eylemlerini planlamak, işletme içi ve dışı kişilerin işletmeye dair etkin karar alabilmesi için mali nitelikteki olaylarla ilgili bilgilerin toplanılması ve ilgililere iletilmesi işlemidir (Gökçen, 2011:3).
- Muhasebe, hesap ilmi olarak da tanımlanmaktadır. Bir mal varlığına ilişkin olayların sonuçlarını görebilmek amacıyla olayların düzenli bir şekilde kayıt altına alınmasını öğreten bilimdir (Terzi, 2010:6).
- Muhasebe, finansal nitelikli parayla ifade edilebilen işlemlerin kaydedilmesi, tasnif edilmesi, özetlenerek raporlanması ve sonucunun yorumlanması olarak görülen bir sanat dalıdır (Bilen, 2008: 7).

Yapılan bu tanımlarda bazı yazarlar muhasebeyi bir bilim olarak değerlendirirken bir kısmı sanat dalı olarak görmüştür. Diğer bir kısmı ise bilgi sistemi olarak nitelendirmiştir (Terzi, 2010: 6).

1.2. Muhasebe Fonksiyonları

Muhasebenin fonksiyonları belirlenmesinde bazı yazarlar verilerin toplanılması ve verilerin iletilmesi şeklinde fonksiyonları iki ana gruba ayırır. Bu anlayışa göre muhasebe öncelikle mali işlerin saptanması, ölçülmesi ve kaydedilmesi gibi işlevleri yerine getirir. Sonraki süreçte bilgilerin sınıflandırılması, özetlenmesi, yorumlanması gibi işlemlerle de verilerin ilgililere iletilmesi gerçekleştirilir. Verilerin toplanılması fonksiyonunda saptama, ölçme, kayıt gibi işlemler yerine getirilirken; verilerin iletilmesi fonksiyonunda ise sınıflandırma, özet, yorum yapılmaktadır (Kutlu, 2011: 53).

Muhasebenin fonksiyonları, bu tip ikili ayrıma gidilerek açıklanabildiği gibi her fonksiyonun ayrı ayrı açıklanması tercihi de söz konusu olabilmektedir.

1.2.1. Tespit Etme ve Belgeleme Fonksiyonu

Muhasebenin ilk fonksiyonu olarak nitelendirebileceğimiz bu fonksiyon işletmenin varlıkları ve kaynakları üzerinde değişim yaratan işlem ve olayları izleyip tespit etmeyle işe başlar. Tespit etme aşamasında, değişimi meydana getiren olayların sebepleri araştırılır, gerekli belgeler toplanır, düzenlenir ve değerlendirilir. Diğer bir deyişle, işletme için gerekli varlıklar ile varlıkların kaynaklarını belirleyen ve değerlendiren fonksiyondur (Uçma, 2007: 24).

1.2.2. Kaydetme Fonksiyonu

Parayla ifade edilebilen mali nitelikli işlem ve olayları belgelere dayandırarak muhasebe kuralları çerçevesinde muhasebe defterine kayıt yapılması işlemidir. İşletmede kaydetme işlemi olarak yapılan ilk işlem sermaye kayıt işlemidir. Sermaye kayıt işlemi sırasında sermaye olarak konan değerlerle bu değerlerin sağlandığı kaynaklar belirtilerek kaydedilir. Sonraki işlemlerde ise varlık ve kaynaklarda meydana gelen her bir değişim, ilgili kalemler altına kaydedilerek takibi yapılır (Sevilengül, 2005: 10).

1.2.3. Sınıflandırma Fonksiyonu

Kaydedilen belgelerdeki bilgilerin işletme açısından bir anlam ifade edebilmesi için belli bir sınıflandırmaya tabi tutulması gerekmektedir (Kurtcebe, 2008: 8).

1.2.4. Özetleme Fonksiyonu

Düzenlenmiş, kaydedilmiş ve sınıflandırılmış bilgilerin; muhasebe işlemlerinin kontrolünü sağlamak ve anlamlı sonuçlar elde edebilmek için dönem sonlarında toplanılarak bilanço ve gelir tablosuna aktarılacak şekilde getirilmesi işlemidir (Tanış ve Berikol, 2011: 7). Diğer bir ifadeyle çok sayıda bilginin belli aşamalardan geçerek anlamlı bir şekilde kısaltılması işlemi de denilebilir (Öngen, 2010: 5). Bu şekilde gerek işletme sahiplerine gerek bilgi kullanıcılarına bilgilerin özetlenmiş şekilde sunulması, işletmenin mevcut durum ve sonuçlarının değerlendirilmesini kolaylaştırılacaktır (Kurtcebe, 2008: 8).

1.2.5. Raporlama Fonksiyonu

Defterlere kaydedilen, sınıflandırılan bilgilerin muhasebeye taraf olan kişi ve kurumlarca kullanılabilmesi için özet olarak raporlar halinde sunulması işlemidir (Saban vd. , 2015: 8).

1.2.6. Analiz Etme Fonksiyonu

Tespit etme, kaydetme, sınıflandırma, özetleme gibi çeşitli safhalardan geçen finansal bilginin; muhasebenin tarafları olan kişi ve kurumlarca kullanılabilmesi için bir diğer safha olan analiz işleminden geçmesi gerekir. Analiz fonksiyonuyla nakit akım, fon akım, satışların maliyeti, kar dağıtımı gibi tablolar oluşturularak işletmenin finansal durumuyla ilgili bilgi elde etmek mümkündür (Kurtcebe, 2008: 8).

1.2.7. Yorumlama Fonksiyonu

Muhasebe raporlarında yer alan bilgilerin anlamlandırılarak olaylar ile sonuçlar arasındaki ilişkinin araştırılmasını sağlayan fonksiyondur. Diğer bir deyişle muhasebe kayıtlarında yer alan rakamların çeşitli analiz teknikleriyle incelenmesi, yorumlanması ve işletmenin mali durumunun değerlendirilmesidir (Güzel, 2013: 19).

İşletmeyle ilişkisi bulunan herkes yeterli düzeyde muhasebe bilgisine sahip olmayabilir. Bu şekilde muhasebe bilgilerinin çeşitli aşamalardan geçirilerek yorumlanması, muhasebe bilgisi olmayanların bile işletmenin mali durumu hakkında fikir sahibi olmasını sağlar (Tanış ve Berikol, 2011: 7).

1.2.8. Bilgi Verme Fonksiyonu

Son aşama olarak kaydedilen, sınıflandırılan, özetlenerek çeşitli analizlerden geçen bilgiler; yorumlanarak işletmeyle ilgisi bulunan kişi ve kuruluşlara sunulur. Muhasebe bilgilerinden yararlananlar; işletme sahipleri, işletme yöneticileri, işletme ortakları, hissedarlar, müşteriler, devlet kurumları, kredi kuruluşları gibi kişi ve kuruluşlardır (Tanış ve Berikol, 2011: 7).

Muhasebenin bilgi verme fonksiyonuyla işletmenin iş ve dış çevresini oluşturan kişi ve kuruluşlar mali tablo niteliğindeki finansal raporlar aracılığı ile işletme hakkında gerekli bilgileri elde edebilmektedir. Bu sayede muhasebe mesleğinin toplumda üstlendiği sosyal sorumluluk görevi yerine getirilmiş olmaktadır (Uçma, 2004: 28).

1.3.Muhasebenin Temel Kavramları

Muhasebe, işletmenin mali durumu ve faaliyet sonuçlarıyla ilgilenen kişi ve kuruluşlara gerekli bilgiyi doğru olarak sunma görevini üstlenir. Muhasebe kavramları ise muhasebe uygulamaları esnasında göz önünde bulundurulması gereken kurallar bütünüdür denilebilir. Muhasebe kavramlarının oluşmasında örf ve adetlerden kanunlara kadar birçok etkileşimin etkisi olmuştur (Güçlü vd. , 2006: 4-5).

Muhasebenin temel kavramları, bir işletmenin finansal durum ve faaliyetlerinin ölçülmesi, kaydedilmesi gibi işlevlerini yerine getirmede yol gösterici olarak benimsenir. Diğer bir deyişle finansal olayların nasıl ve ne zaman kayda alınması, ölçülmesi, raporlanması gerektiğini açıklayan genel kabul görmüş kavramlardır. Muhasebeci, taraflara bilgi sunarken her kesimin ihtiyaçlarını dengeli bir şekilde karşılayacak bir tutum içinde olmalıdır. Bunu yapabilmesi içinde kabul edilebilir temel ilkelere bağlı kalması değerlemeyi daha doğru ve anlaşılır bir şekilde yapmasını sağlayacaktır. Söz konusu temel kavramlar uluslararası nitelikli olup sadece ülkemizde geçerli olmayıp tüm dünyada geçerlilik taşır (Usta, 2007: 5).

Muhasebenin temel kavramları aşağıda kısaca açıklanmıştır:

Sosyal sorumluluk kavramı: Muhasebe uygulamalarının yürütülmesi ve mali tabloların düzenlenmesinde belirli kişi ya da gruplara ayrıcalık tanımadan tüm toplumun çıkarları gözetilerek gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst bir şekilde hazırlanması olarak tanımlanabilir (Kalenderoğlu, 2002: 27).

Kişilik kavramı: Bu kavrama göre işletmenin sahiplerinden, yöneticilerinden ya da işletme ile ilgisi bulunan kişilerden ayrı bir kişiliği vardır (Kotar ve Dokur, 2002: 302).

İşletmenin sürekliliği (devamlılığı) kavramı: İşletme faaliyetlerinin, işletme sahip ya da ortaklarının yaşam süresi ile sınırlı kalmayıp süreklilik arz etmesi gerektiğini savunan kavramdır (Kalenderoğlu, 2002: 302).

Dönemsellik kavramı: İşletmenin sınırsız kabul edilen ömrünün belli dönemlere bölünüp her dönemin faaliyet sonuçlarının birbirinden bağımsız şekilde değerlendirilmesidir. Bir dönemde elde edilen gelir ve karlar ancak kendi döneminin maliyet, gider ve zararlarıyla karşılaştırılabilir (Çetiner, 2010: 15).

Parayla ölçülme kavramı: İşletmelerdeki işlem ve olayların ölçülüp ifade edilmesinde muhasebeye ortak ölçü olarak para birimiyle gösterilmesidir (Güçlü vd., 2006: 6).

Maliyet esası kavramı: İşletmenin edindiği varlık ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesinde elde edilme maliyetinin dikkate alınarak kaydın yapılmasıdır (Öngen, 2010: 21).

Tarafsızlık ve belgelendirme kavramı: Muhasebe kayıtlarının, işletmenin gerçek durumunu yansıtacak şekilde objektif belgelere dayandırılarak yapılması ve kayıt tutulmasında seçilecek yöntemlerin tarafsız ve önyargısız olarak belirlenmesi gereğini ifade eder (Ergin, 2015: 46).

Tutarlılık kavramı: İşletmelerin mali durumunun, faaliyet sonuçlarının ve bunlara ait yorumların karşılaştırılabilir olabilmesi için muhasebede seçilen politika ve yöntemlerin değiştirilmeden her dönemde aynı şekilde uygulanmasıdır (Ergin, 2015: 47).

Tam açıklama kavramı: Muhasebe kayıtlarının ve mali raporların bunlardan faydalanacak kişi ya da kuruluşların doğru karar verebilmelerini sağlayacak şekilde yeterli, net, anlaşılır olması gerektiğini ifade eder (Kutlu, 2009: 9).

İhtiyatlılık kavramı: Yöneticilerin riskli davranışlarının olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla muhasebecinin ihtiyatlı davranması gerekliliğini ifade eder (Küçüksavaş, 2012: 21).

Önemlilik kavramı: bir hesap kalemi ya da mali olayın nispi ağırlık değerinin mali tablolara dayanarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilmek için düzeyde olmasını ifade eder (Kutlu, 2009: 9).

Özün önceliği kavramı: İşlemlerin muhasebeye aktarılmasında onların biçimlerinden önce özlerinin, işletme için ifade ettiği anlamın esas alınmasıdır (Saban vd. , 2015: 14).

1.4. Muhasebe Tarafları

1.4.1. İşletme Sahipleri ve Ortakları

İşletmenin sahip ve ortakları, faaliyet karlılığını bilmek ve yönetimin başarısını değerlendirmek için muhasebe bilgilerinden faydalanır (Güzel, 2013: 20).

1.4.2. Yöneticiler

İşletme yönetiminden sorumlu olan kişiler kendi alanlarındaki işlerin etkin bir şekilde yürütülmesi için muhasebe verilerine ihtiyaç duyar (Çetiner, 2010: 8)

1.4.3. İşletme personeli

İşletme personeli, işletmenin karlılığını, işletmenin devamlılığını öngörmek ve ücret artışı talebinde bulunmak için muhasebe bilgilerinden yararlanırlar (Yalkın, 2008: 6).

1.4.4. Mesleki örgütler ve işçi sendikaları

İşçi ve memurların ücret artışı ve diğer istemlerinin yerine getirilmesinde bunların yasal temsilcisi olan mesleki örgüt ve sendikalar bu görevi yerine getirirken işletmelerin muhasebe verilerinden yararlanırlar (Yalkın, 2008: 6).

1.4.5. Kredi verenler

İşletmelerin kredi talep ettiği mali kuruluşlar, kredi ile mal ve hizmet satın almak isteyen satıcılar ve diğer alacaklılar vermiş oldukları kredi, borç ve faizleri zamanında tahsil etme olanağının olup olmadığından emin olmak isterler. Kredi verenler, muhasebe bilgi sisteminin vermiş olduğu raporlara dayanarak işletmenin kredi verilebilirliğini değerlendirir (Saban, vd. , 2015: 9).

1.4.6. Yatırımcılar

Sahip olduğu tasarrufları bir işletmeden hisse senet olarak değerlendirmeyi düşünen ya da işletmeye borç vermeyi düşünen (tahvil) işletme ya da kişiler hangi işletmenin hisse senedi ya da tahviline yatırım yapıp yapmayacağına mevcut işletmenin muhasebe verilerine dayanarak karar verir (Gökçen, 2011: 6).

1.4.7. Devlet

Devlet izlediği ekonomik, mali, sosyal ve kültürel politikaların başarıya ulaşmasını sağlamak için işletmelerin muhasebe verilerine ihtiyaç duyar. Bu verilere dayanarak o toplumun gereksinimine yönelik politikalar belirler (Acar ve Tetik, 2010: 8).

Diğer bir açıdan ise devlet gelirlerinin bir miktarını, işletmelerin kazançları üzerinden aldığı vergiden karşılamaktadır. Bu sebeple devlet, işletmelerin karlılık durumu, işletmelerin gelir ve gider durumlarının doğru ve gerçek kayıtlara esas alınarak yapılıp yapılmadığı verginin doğru hesaplanıp hesaplanmadığı hakkında bilgi sahibi olmak için muhasebe verilerinden yararlanır (Gökçen, 2011: 5).

1.4.8. Halk

Toplumunu oluşturan kamu, o toplumun gelecek beklentisini, refah düzeyini, istikrarlı gelişmesini etkileyen işletmeler ile ilgili bilgi sahibi olmak ister. Bu bilgiye de işletmelerin finansal raporlarını analiz ederek ulaşır (Yalkın, 2008: 8).

2.1. Muhasebe Mesleği

Dünyada yaşanan değişimler, ekonomik hayatta yaşanan gelişmeler, insan nüfusunun artışının beraberinde getirdiği ticari işlemlerin karmaşıklığı muhasebe mesleğinin, meslek olarak öneminin giderek artmasına sebep olmuştur (Kutlu, 2009: 460).

Muhasebe mesleği, bir meslek olarak kabul edilmesi için ihtiyaç olan şartları taşımaktadır. Bir uğraşın meslek olarak kabulünün şartları şöyledir (Meigs ve Meigs, 1993: 32).

- Kompleks ve gelişimini sürekli sürdüren bir bilgi yapısı içeriyorsa,
- Karşılaşılan sıkıntıların çözümünde mesleki yargı kullanılıyorsa,
- Kamu yararının gözetilmesinde mesleki sorumluluk taşıyorsa meslek olarak kabul edilebilir.

Ticaretin gelişimi ile birlikte önemi giderek artan muhasebe mesleği, kurum, kuruluşlar ve çıkar grupları arasında düzenleyici işlevler yapan aynı zamanda aralarında bilgi alışverişi sağlayan önemli süreçleri de içine alan bir meslektir (Zeytin, 2007: 7).

Muhasebeci, zamanın işletmecilik anlayışının gerisinde kalmamak için mevcut muhasebe uygulamalarının yanında maliye, iktisat, hukuk, teknoloji gibi alanlarda da

bilgi sahibi olmalıdır. Muhasebecilik, kompleks bilgi yapısına sahip meslektir (Marşap, 1995: 5).

2.2. Muhasebe Mesleğinin Konusu

3568 sayılı ''Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'' un 2. Maddesinin A fıkrasının a, b ve c bentlerinde muhasebe mesleğinin konusu üç grupta toplanmaktadır:

- Defter tutma, mali tabloları düzenleme,
- Muhasebede uygulanacak sistemleri oluşturmak ve müşavirlik (danışmanlık) işleri
- Defterleri inceleme, gerekli denetimleri yapma ve ihtiyaç halinde bilirkişilik yapmadır.

Yapılan bu işler, meslek unvanlarına göre değişiklik göstermektedir. Örneğin yeminli mali müşavirler defter tutmazken serbest muhasebeci mali müşavirler defter tutma, mali tablo hazırlama gibi işlemleri yapar (Kutlu, 2011: 78).

2.3. Muhasebe Mesleğinin Özellikleri

Muhasebenin ürettiği bilgilerden yararlanan çok sayıda kişi ve kuruluşun olması mesleğin niteliğini ön plana çıkartmaktadır. Bunun yanında üretim, pazarlama, yönetim, finans gibi işletme içi fonksiyonların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi muhasebe verilerinin etkin kullanımına bağlıdır. Muhasebede bu etkinliğin sağlanmasına yönelik yapılan işlemler, muhasebe mesleği daha da önemli hale getirmektedir. Önemi gittikçe artan muhasebe mesleğinin birçok özellikleri vardır.

Muhasebe mesleğinin özelliklerini şöyle sıralayabiliriz (Kutlu, 2011 : 75-76).

- Muhasebe mesleği önemli bir meslektir.
- Muhasebe mesleği nitelikli bilgi donanımı gerektirir.
- Muhasebe mesleği uzun tecrübeye dayanan bir meslektir.
- Muhasebe mesleğinde sır saklama ön plandadır.
- Muhasebe mesleği sorumluluk gerektirir.
- Muhasebe mesleği iş yükü fazla olması sebebiyle yorucu bir meslektir.
- Muhasebe mesleği yanlışlığı ve ilgisizliği kabul etmeyen bir meslektir. (Ertaş, 2007: 120).

2.4. Muhasebe Mesleğinin Gerçekleştirdiği Fonksiyonlar

Muhasebe, değişen ve genişleyen kapsam ve niteliklerine uygun bir şekilde çağın işletmecilik anlayışına göre ekonomik ve sosyal gerçeklere uygun olarak bilgi üretimini gerçekleştirirken sadece muhasebe teorisi ve uygulamasından yararlanmakla kalmayıp bunun yanında hukuk, ekonomi, maliye, teknoloji gibi alanlarda da bilgi sahibi olan uzman kişilere ihtiyaç duymaktadır. Muhasebe bu yönüyle karmaşık bir bilgi yapısına sahip bir meslek olarak görülmektedir (Marşap,1996: 119).

Günümüzde karar verme mekanizmasının etkin bir şekilde işleyişi için son derece önemli olan bilgi ekonomisi kullanımının artması, muhasebe mesleğinin işlevini daha da arttırmıştır. Nitekim işletmelerde karar almakla yükümlü olan yöneticilerin kararlarının etkinliği ancak doğru bilgilerin kullanımı neticesinde mümkündür. Bunun yanı sıra muhasebe meslek mensuplarının muhasebe bilimini kullanarak elde ettikleri bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği dolaylı ya da dolaysız olarak toplumun hemen her alanını etkilemektedir. (Zeytin, 2007: 40-41).

Muhasebe mesleğinin gerçek fonksiyonu yalnızca defter tutmakla sınırlı değildir. Toplumun her kesiminden gelen talepleri karşılayan, yöneticilere karar verme sürecinde yardım eden, işletmelerin devlete karşı olan yükümlülüklerini yerine getirirken doğru ve güvenilir bilgiler sağlayan, yatırımcılara gerekli bilgileri sunan muhasebe meslek mensuplarının artan bu görev yükünü karşılayabilmesi için fonksiyonlarının da bu talepleri karşılayacak ölçüde genişlemesi gerekmektedir (Armağan, 2007: 45).

2.4.1. Muhasebe Sistemine İlişkin Fonksiyonlar

Muhasebede finansal nitelikteki bilgilerin üretilmesi için öncelikle muhasebe sisteminin kurulması gereklidir. Muhasebe sistemi kurulurken işletme ile ilgili kişi ve kuruluşların farklı kapsam ve niteliğe sahip bilgi gereksinimlerini karşılayacak bir sisteminin oluşturulması, her şeyden önce sistemin beklenen amaca ulaşmasının birincil koşuludur. Muhasebe meslek mensubu, sistem kurma ile ilgili analiz ve tasarım çalışması sırasında elde edilen verilerin işleme şeklini, bilgilerin hangi belge ve defterlere kaydedileceğini, kullanılacak yöntemlerin belirlenmesini, elde edilen bilgilerin kimlere sunulacağı ve ne şekilde saklanacağı gibi konuları dikkat alması gerekmektedir (Marşap,1996: 120).

2.4.2. Karar ve Destek Sistemlerine İlişkin Fonksiyonlar

Muhasebe meslek mensubunun işletme içi ve dışı kuruluşlara yönelik hazırladığı veriler daha çok karar destek sistemine ilişkindir. Meslek mensubu, elde ettiği verilerle yönetimin karar verme sürecinde mevcut durum değerlendirilmesi ve dikkat yönlendirme açılarından yönetimin karar vermesinde, kararı destekleyici unsur olarak son derece önemli bir görevi yerine getirmektedir (Zeytin, 2007: 46) .

2.4.3. Denetim Sistemine İlişkin Fonksiyonlar

İşletmelerin fiziki olarak büyümeleri, işlem hacimlerinin artması ve karmaşık bir hale gelmesi, muhasebe meslek mensuplarının yönetim ve faaliyetlerin kontrolü açısından denetim fonksiyonunu yerine getirmedeki görevlerini arttırmıştır (Gürbüz, 1990: 99).

Meslek mensuplarının denetim sistemine ilişkin fonksiyonu, yönetim ve faaliyet kontrolü açısından değerlendirilebilir. Yönetim kontrolü açısından meslek mensubu, yönetimin kaynakların etkin kullanımı açısından karar vermesine ve yönetim başarısının ölçülmesine yönelik veri üretir. Faaliyet kontrolü açısından ise meslek mensubu muhasebe fonksiyonlarının etkili ve yeterli bir şekilde yerine getirme noktasında yönetime güven verecek veriler üretir (Armağan, 2007: 52).

2.5. Muhasebe Mesleğinde Unvanlar

3568 sayılı “Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu” da muhasebe mesleğinde üç ana unvan görülürken 5786 sayılı kanun güncellenmesiyle “*Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik*” olmak üzere iki unvana indirilmiştir (Ertaş, 2007: 141).

2.5.1. Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM)

SMMM’ in görev ve yetkileri 3568 sayılı kanunla düzenlenmiş olup belli başlı görevleri şunlardır:

- Genel kabul görmüş muhasebe standartları ve prensipleri gereğince defter tutma, bilanço, kar zarar tablosu gibi mali tabloları hazırlama, beyanname vb belgeleri düzenlemek
- Muhasebe sistemleri kurup geliştirmek, işletmecilik, finans gibi konularda danışmanlık yapmak

- İlk iki maddede bahsi geçen konulardaki belgeleri esas alarak inceleme tahlil, denetleme yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda gerekli görüldüğünde yazılı görüş vermek, raporlar düzenlemek, bilirkişilik yapmak (Kınay, 2010: 73).

2.5.2. Yeminli Mali Müşavir (YMM)

YMM mesleği 1989 yılında 3568 sayılı "Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik" kanunuyla ülkemizde uygulamaya geçen devlet adına tasdik ve inceleme görevini yerine getiren bir meslek sınıfıdır (Ertaş, 2007:143).

3568 sayılı Kanuna göre YMM olabilmek için genel şartların yanında en az 10 yıl SMMM'lik yapmak, kurumun yeminli mali müşavirlik sınavını kazanıp yeminli mali müşavirlik ruhsatını almış olma şartları da vardır (Alagöz, 2014: 64).

3568 sayılı kanun hukuk, iktisat maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler dallarında öğretim görevliliği (üyeliği) yapmış olanlar ile kamu kurum ve kuruluşlarında çalışıp vergi inceleme yetkisine haiz olan kişilerin, bu yetkiyi aldıkları tarihi başlangıç kabul ederek çalıştıkları hizmet sürelerini SMMM de geçirmiş gibi kabul etmektedir. Kanunda sayılan konularda profesörlük unvanı almış olanlarla vergi inceleme yetkisine sahip mesleki yeterlilik sınavını geçmiş kişilerin YMM sınavına girmeleri gerekmez (Bilen, 2008: 19).

2.6. Türkiye'de Muhasebe Mesleğinin Gelişimi

Türkiye'de muhasebe mesleğinin gelişimi kanun anlamında yavaş olsa da uygulamada çok eskilere dayanmaktadır. İlk zamanlarda devletin hesap işlerini görmeye yönelik olarak ortaya çıkan muhasebe mesleği, zamanla ticaretin gelişmesiyle kapsamını genişletmiştir. Özel ve kamuya ait işletmelerin ekonomik faaliyetlerini yürütme, iktisadi anlamda yönlendirme, müşavirlik yapma gibi hizmetleri yerine getiren meslek grubu haline gelmiştir (Türk, 2004: 40).

Ülkemizde muhasebecilik mesleğinin gelişimi ve örgütlenmesi, özel teşebbüsün gelişimiyle aynı oranda gerçekleşmemiştir. Muhasebe mesleğinin meslek olarak ilk olarak ortaya konulması, 1950 yılında maliye bakanlığının çabaları ile olmuştur. Maliye bakanlığının çalışmalarıyla, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Maliye Bakanlığının Kararname ve Tebliği muhasebe uygulamalarıyla

birlikte mesleki konuları da kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Muhasebe mesleği bu dönemlerde belirli bir süre daha mükelleflerin vergi borcunun tespitinde görevli vergi memuru gibi çalışmaya devam etmiştir (Kutlu, 2011: 82).

1950'den 1989'da Muhasebe Meslek Kanun'unun çıkarılmasına kadar geçen süre zarfında muhasebe mesleğinin gelişimi yeterli düzeyde olmamakla birlikte; etkin olmayan, niteliği belirsiz evrak memuru olmaktan öteye gidememiştir (Ertaş, 2007:136).

Muhasebe mesleğinin yasalaşmasına yönelik birtakım çalışmalar sürdürülmüşse de, 13 Haziran 1989 tarihinde, 3568 sayılı "Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik" kanununun çıkarılmasıyla muhasebe mesleği yasal statüye kavuşmuştur (Zeytin, 2007: 23). 3568 sayılı kanun ile mesleğin kapsamı, mesleğe giriş şartları, mesleki yeterlilik sınavları, YMM'nin yetkileri gibi mesleğe dair hükümlere yer verilmiştir.

3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanun'unu 26 Temmuz 2008 tarihli 5786 sayılı kanunla güncellenmiştir. Söz konusu değişiklikle serbest muhasebecilik unvanı kaldırılarak serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavir olmak üzere mesleği iki unvana indirmiştir (Alagöz, 2014: 61).

2.7. Türkiye 'de Muhasebe Mesleğini Düzenleyici Kuruluşlar

Muhasebe meslek kanununu incelediğimiz zaman sadece meslek odaları meslekle ilişkili gibi gözükse de muhasebeyle doğrudan ya da dolaylı olan pek çok kurum ve kuruluş, yapmış oldukları uygulamalarla çoğu zaman muhasebeye yön vermektedir (Kutlu, 2011: 83).

2.7.1. TÜRMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Müşavirler Odaları Birliği)

TÜRMOB, serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlere ait tüm odaların katıldığı mesleki birlik olarak kurulmuştur (Kotar ve Dokur, 2002: 280). Diğer bir ifadeyle birlik, iller düzeyinde mevcut bulunan odaların birleşmesiyle oluşmuştur. İllerde birliğin yapılanma şekli, her odanın ismi ait olduğu ilin ismiyle başlayacak şekilde düzenlenmiştir (Kutlu, 2011: 84).

Mesleğin yasal statüyü elde ettiği 3568 sayılı Kanunla, dünyadaki uygulamalarla eşdeğer olacak şekilde mesleki unvan verme ve mesleki yeterliliği değerlendirme yetkisi TÜRMOB 'a verilmiştir. TÜRMOB' un bu yetkiye dayanarak hazırladığı SM ve SMMM staj yönetmeliği 1992'de resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğe göre aday meslek gruplarının mesleğe girişleri, yetiştirilmeleri, staj programlarına ait düzenlemeler yazılı esaslara bağlanmıştır (Alagöz, 2014: 68).

2.7.2. T MUDESK (Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu)

T MUDESK, 1994 tarihinde kurulmuş olup üye sayısı 60 ile sınırlı tutulmuştur. T MUDESK' in faaliyetleri bir başkan, bir sekreter iki sekreter yardımcısı ve bir de kurul üyeleri arasından seçilen sekretarya tarafından yürütülmektedir. T MUDESK ' in amacı; ülkenin tümünde yer alan işletmelerin ve diğer kuruluşların mali tabloların düzenleme esaslarını belirlemek ve muhasebe ilkelerinde tekdüzeni sağlamaktır. Ayrıca, T MUDESK 'in muhasebe meslek mensuplarının, mali tabloların bağımsız denetiminde kullanacakları denetim standartlarını belirleme görevi de vardır (Kutlu, 2011: 84-85).

2.7.3. TMSK (Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu)

2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununa 1999' da 4487 sayılı kanunla eklenen ek madde ile kurulmuştur. İdari ve mali özerkliği bulunan TMSK, ilk toplantısını 2002 yılında yaparak faaliyete geçmiştir (Kutlu, 2011: 85-86). TMSK' in amacı; Türkiye' de yayınlanan mali tabloların, gerçek durumu gösteren, güvenilir, ihtiyaca uygun olacak şekilde tutarlı, anlaşılabilir olarak hazırlanabilmesi için ulusal muhasebe ilkelerini gelişimini ve benimsenmesini sağlamak, kamu yararı gözeterek ulusal muhasebe standartlarını belirlemek ve yayımlamaktır. Bunun yanında uluslararası muhasebe standartlarının gerisinde kalmamak için 2006 yılında TMSK tarafından Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (UFRS) tercüme edilerek uygulamaya konulmuştur (Bilen, 2008: 100-101).

2.7.4. TÜDESK (Türkiye Denetim Standartları Kurulu)

TÜDESK, 2003 yılında TÜRMOB tarafından kurulmuştur. Kurumun amacı, denetleme yetkisine sahip meslek mensuplarının, 3568 sayılı kanunda geçen denetim faaliyetleriyle, diğer kanunlarla verilen denetim işlerini kurallara uygun bir şekilde yapabilmeleri için gerekli standartları oluşturmak ve yayımlamaktır (Alagöz, 2014: 69).

TÜDESK ‘in kurulması, ülkemizde denetim açısından önemli bir gelişme olarak görülmüştür. TÜDESK kurulduktan kısa bir süre sonra Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC)’a bağlı Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) ‘in hazırlayıp yayınlamış olduğu Uluslararası Denetim Standartlarının tercümesini etmiş, TÜRMOB ‘ da bu tercümeyle yakın zamanda yayımlamıştır (Kutlu, 2011: 87).

2.7.5. BDDK (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu)

BDDK‘ in 2002 yılında yayımlamış olduğu ” Muhasebe Uygulama Yönetmeliği” ile bankacılık sektörüne dair 17 adet muhasebe standardı uygulamaya koyulmuştur. Bu yönetmelikle bankacılık sektöründe şeffaflık ve tekdüzenin sağlanması, kayıt dışı işlemlerin önlenmesi ve yapılan faaliyetlerin aslına uygun olarak muhasebeleştirilmesi, konsolide ve konsolide olmayan mali tabloların zamanında, yanlışsız bir şekilde hazırlanması, raporlanmasına ait usul ve ilkelerin belirlenmiştir (Bilen, 2008: 99).

2.7.6. SPK (Sermaye Piyasası Kurulu)

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile 1981 yılında kurulan SPK, idari ve mali özerkliğe haiz, yetkilerini bağımsız olarak kullanabilen düzenleyici bir kamu kurumudur. Kurulun ilgili olduğu bakanlık, devlet bakanlığı olup merkezi Ankara ‘dır. SPK ‘in sermaye piyasasının işleyiş kaidelerini belirleme, fon kullanımını belirli kurallara dayandırarak fon kullanıcılarının en iyi şekilde faydalanmalarını sağlama ve piyasaların adil, etkin çalışmasını sağlama gibi birçok görevi vardır. Bu görevlerini yerine getirebilmek için Yasa, yönetmelik ve tebliğ ile piyasaları gözetim ve denetim altında tutmaya çalışır (Kutlu, 2011: 87-88).

2.7.7. Kamu Gözetimi Kurumu (KGK)

2000li yılların başından itibaren dikkatleri üzerine çeken muhasebe skandalları etkin bir denetim ve kamu gözetimi sisteminin önemini bir kez daha gündeme getirmiş ve ülkelerin bu konuda ciddi adımlar atmasını zorunlu kılmıştır. Bundan hareketle son yıllarda etkin bir kamu gözetim sistemi kurmak amacıyla yeni TTK ‘ da düzenlemelere gidilmiştir (KGK, 2016: 9).

Kamu gözetimi, bir işletmenin finansal tablolarının ve diğer finansal bilgilerinin finansal raporlama standartları göre düzenlenip düzenlenmediği konusunda gerekli

bağımsız denetim teknikleri uygulanarak denetlenip bir rapora bağlanmasıdır. Diğer bir tabirle bağımsız denetim faaliyetlerinin mevcut yasal düzenlemelere uygunluğunun ve yapılan faaliyetlerin standartlara uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin meslekten bağımsız, kamu yararını ön planda tutan bir kurum tarafından çeşitli uygulamalarla kontrol edilmesidir (<https://vergidosyasi.com/2017/11/06/kamu-gozetimi-nedir/>).

2.7.8. Yeni Ticaret Kanunu

1957 yılından beri yürürlükte olan 6762 sayılı TTK' un, ekonomideki gelişmelerin gerisinde kalmasıyla yeni bir ticaret kanunu ihtiyacını doğurmuştur. Uzun süren çalışmalar sonucunda 6102 sayılı Yeni TTK, 1 Ocak 2013 yılında yürürlüğe girmiştir.

6102 sayılı Yeni TTK, muhasebe uygulamaları, muhasebe standartları, denetim ve denetim standartları alanında pek çok yenilik getiren yasal düzenlemeler içermektedir. Bu kanunla muhasebe anlayışı vergileme boyutundan çıkarak muhasebenin temel işlevi olan yönetime ve ticari işletme ile ilgisi olan üçüncü kişilere mali durum hakkında uluslararası standartlarda raporlama sunarak doğru bilgi vermeyi ön planda tutar (Ulusan vd. , 2012: 12-13).

2.8. Muhasebe Mesleğini Etkileyen Gelişmeler

Değişen Dünya şartlarına uyum çerçevesinde işletmeler, zorunlu değişikliklere gitmek zorunda bırakılmıştır. İşletmeleri zorlayan etkenleri; müşteri isteklerinde farklılaşma, teknolojik gelişmeler, endüstriyel yapıda meydana gelen değişimler, ürün yaşam sürelerinin değişimi, krizler, yasa değişiklikleri, rekabetin artması ve özelleştirme şeklinde sıralayabiliriz. Ekonomilerin büyümesi, savaşlar, enerji sorunları, yeni ekonomi kavramının yayılması, küreselleşme gibi dünyayı etkileyen gelişmelerden muhasebe mesleği de payını almıştır. Muhasebe mesleğini etkileyen çok sayıda değişken mevcutken bu etkenleri; küreselleşme, yeni ekonomi ve diğer gelişmeler olarak ana başlıkta incelemek daha uygun olacaktır (Kutlu, 2011: 95).

2.8.1. Küreselleşme

Sermayenin serbest dolaşımının artması ve uluslararası ticaretin büyümesiyle ortaya çıkan küreselleşme, ülkelerin her alanda sınırları aşmasına yol açmıştır. Küreselleşmenin bilgiye dayalı ekonomiyi ön plana çıkarması sebebiyle, dünya

genelinde muhasebe meslek mensuplarının, yatırımcıların, işletmelerin iş hacimleri artmış, yeni ekonomik fırsatlar ortaya çıkmıştır (Uzay, 2004: 30)

Muhasebe mesleği açısından küreselleşmenin etkisini 3 grupta toplamak mümkündür:

Küresel düşünme gereğini öğretmiştir; böylelikle muhasebecilerin görevlerinin kapsamı genişlemiştir. Uluslararası muhasebe hizmeti vermeye başlayan muhasebe meslek mensupları daha çok çalışan ve müşterilerine hizmet vermeleri için diğer ülkelerin hukuk kurallarını öğrenme, kompleks işletme faaliyetlerini yürütme teknolojiyi daha etkin kullanma, yeni finansal ölçümleri sunma gibi daha birçok faaliyeti kapsamına almıştır (Demir, 2012: 111).

Ortak bir muhasebe dili oluşturma gereği ortaya çıkmıştır; Uluslararası faaliyet gösteren sermaye sahipleri ve yatırımcılar, aldıkları kararların sağlıklı ve yerinde olması için raporlama sisteminin ortak bir dille ve anlayışla sunumuna ihtiyaç duyar (Türker, 2018: 206).

Bilgi gereksinimin çok fazla artmasına yol açmıştır; bilgiye duyulan ihtiyacı daha da arttırmıştır. Örneğin; işletmelerin yeni finansal göstergeleri, enflasyon oranları, işletme borç yönetimi gibi faaliyetlerin değerlendirilebilmesi için muhasebe bilgisi gereklidir. Küreselleşmenin etkileri, ülkelerin genel eğitim düzeyi, kültürel yapısı, toplumun gelişmişlik düzeyi gibi içsel dinamiklerine bağlı olarak her ülkede farklı düzeyde olmaktadır (Kutlu, 2011: 96).

2.8.2. Yeni Ekonomi

ABD ekonomisi, 1973 petrol krizi sonrası yaşamış olduğu yüksek enflasyon, artan işsizlik oranları ve düşen Gayri Safi Milli Hasılları (GSMH) sebebiyle derin sarsıntılar geçirmiştir. Yaşamış olduğu bu ekonomik sıkıntıları çabuk atlatan ABD ekonomisi, 1990lı yıllarda gelişimini en üst seviyelere çıkarmıştır. ABD ekonomisinin bu denli büyümesinin nedeni, bilgi ve iletişim teknolojisi yatırımlarının bir sonucu olan verimlilik artışı ile açıklanmaktadır. ABD' in bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı olarak oluşturduğu bu sistem “ Yeni Ekonomi” olarak adlandırılmıştır.

ABD 'in yeni ekonomi sistemi, küreselleşmenin bir sonucu olarak tüm dünyayı etkilemiştir. Bu durum rekabeti arttırdığı için çok uluslu şirketlerin sayısının artmasına, küçük ve orta ölçekli şirketlerin sayısının azalmasına neden olmuştur. (Kutlu, 2011: 98).

2.8.3. Diğer Gelişmeler

Diğer gelişmeler olarak görülen teknolojik gelişmeler, skandallar, ekonomik krizler AB'ye giriş çabaları sayılabilir.

2.8.3.1. Teknolojik Gelişmeler

Muhasebeye etki eden teknolojik gelişmeler, üretim ve bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler olmak üzere iki grupta incelenmektedir (Marşap, 1995: 24-25).

Bilgi teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişim, tüm dünyada önemli değişmelere sebep olmuştur. Gün geçtikçe etkisi daha çok hissedilen küreselleşmenin bu kadar hızlı gelişmesi bilgi teknolojilerindeki ilerlemelerden kaynaklanmaktadır. Bilgi teknolojilerine dayanan muhasebe ve finansal bilgi sistemi, yönetimin sorumluluğunu yerine getirmede, işletme faaliyetlerinin kontrolünü sağlamada, işletmenin geleceğe yönelik planlamalarında başvurulan bir bilgi sistemidir (Kayabaşı vd., 2007: 23).

Üretim teknolojilerinin gelişimi, mevcut üretim potansiyelinin artmasına sebep olmuştur. Bu durum işletmeler arası rekabeti arttırdığı gibi kıt kaynakların ve pazarların paylaşımı sorununu gündeme getirmiştir. Teknolojik gelişmeler ve artan rekabet ortamı işletmelerin iş yapma şekillerinde ve üretim ortamında değişikliklere gidilmesine yol açmıştır. Bu gibi değişimler, işletmelerin maliyet hesaplama ve maliyet kontrol işlevlerinde de değişikliklere gidilmesine sebep olmuştur. Yeni üretim ortamında işletmeler, daha doğru maliyet bilgisine ulaşmada yeni maliyet sistemlerinden faaliyet tabanlı maliyetleme, hedef maliyetleme ve balanced scorecard 'dan yararlanmaktadırlar (Kabaklı, 2007: 51)

2.8.3.2. Skandallar

Muhasebe skandalları; mali tablolarda yer alan finansal verilerin doğru, güvenilir, diğer tablolarla karşılaştırılabilir olmasına engel olacak şekilde hileli finansal raporlama olarak tanımlanabilir. Finansal tablolarda çeşitli düzenlemeler yaparak finansal tablo kullanıcılarını yanlış yönlendirebilecek yaratıcı muhasebe uygulamaları da hileli finansal raporlama aracı olarak görülebilir (Atmaca, 2012:192). Muhasebe skandallarına sebep olan finansal tablo hileleri, işletmelerde kurumsal yönetimin ve iç kontrolün etkin olarak uygulanamaması sebebiyle ortaya çıkabilmektedir (Rezaee, 2005: 208).

Dünya genelinde muhasebe ve denetim faktörlü oluşan işletme skandallarının sarsıcı etkilerinden kurtulmak için yeni yasal düzenlemelere gidilmiştir (Kutlu, 2011:101). ABD’ yaşanan skandallar sonrası ”Sarbanes Oxley Yasası” ile CEO’lar ve yönetim kurulları üzerinde yeni ve ağır sorumluluklar yüklenmiştir. Ülkemizde finansal skandallardan korunmak için SPK kanunu ile bağımsız denetim firmalarına yönelik birçok yenilik getirmiştir. Aynı denetim firmasının aynı müşterisini ancak 5 yıl süreyle denetleyebilmesi, tekrar denetleyebilmesi için en az 2 hesap döneminin geçmesinin zorunlu tutulması, denetim ve danışmanlık hizmetlerin ayrılması vb gibi şartlar konulmuştur (Uzay, 2004: 237).

2.8.3.3. Ekonomik Krizler

Muhasebe mesleğini oldukça etkileyen bir diğer durum ise gelişmekte olan ülkelerde daha çok rastlanan ekonomik krizlerdir (Uzay, 2004: 238). Ekonomik krizler bazen doğrudan finans sektöründe ortaya çıkmakla beraber, bazı durumlarda reel sektörde oluşarak sonrasında, finans sektörüne sıçramaktadır (Gökgöz, 2012: 314).

Kriz kavramı, 1980li yıllarda ülkemizde etkisini göstermeye başlamış ve küreselleşmeyle birlikte bu etkileşim daha da artmıştır (Tuğay vd., 2014: 2). Krizler ortaya çıktıkları ülkelerin normal seyrinde giden durumunu bozarak olumsuz gelişmeleri tetikleyen istikrarsızlığa sebep olmakta bunun sonucunda da karmaşa ve belirsizlik ortamı oluşturmaktadır (Al, 2013: 85).

2.8.3.4. Avrupa Birliğine Giriş Çabaları

Türkiye, Avrupa birliğine (AB) uyum sürecinde hemen her alanda düzenleme yapma durumunda kalmıştır. Dünya standartlarına uyum şartları, diğer alanlarda olduğu gibi muhasebe mesleği üzerinde de birtakım değişiklikler getirmiştir. Mesleğin standartlarının geliştirilmesine ve uygulamalarının uluslararası uygulamalara entegre olmasına yönelik çalışmalar hızla devam etmektedir. Bu süreçte muhasebe mesleği önemini gittikçe arttırmaktadır (Kutlu, 2011: 102).

2.9. Muhasebe Mesleğinin Geleceği

Muhasebe mesleğinin gelişmiş olduğu ülkelerde meslek mensupları muhasebeyi etkileyen konularda aktif rol almaktadırlar.

2.9.1. Muhasebe Mesleğinde Uzmanlaşma

Muhasebe mesleğinin gittikçe artan fonksiyonel yüküne bağlı olarak, muhasebe meslek mensupları birçok farklı alanda uzmanlaşmaya gitme durumunda kalmıştır. Birçok alanda uzman muhasebecilerin ortak çalıştığı organize bürolar kurarak faaliyette bulunma ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde küresel muhasebe sistemlerine uyum süreci, muhasebe mesleğinde uzmanlaşma ve yeni uzmanlık sertifikası oluşturulmasını gerekli hale getirmiştir. Bu sürecin gerçekleşmesinde uygulanan projelerden biri de “Muhasebe Mesleğinde Uzmanlaşma ve Uluslararası Uzmanlık Ruhsatı” dır (Bilen, 2008: 25-26).

2.9.2. Muhasebe Mesleğinin Vizyonu

Meslek örgütlerin amacı, ulusal ve uluslararası muhasebe alanında meydana gelen bilimsel, teknolojik, hukuksal gelişmeleri takip ederek en iyi hedefleyen, ruhsatlı, kaliteli uzman muhasebeci yetiştirmektir. Bu bağlamda gelecek yıllarda muhasebe mesleğinin vizyonunu belirleyecek çalışma konuları şunlardır:

- Meslek ahlak ve kurallarını yeni gelişmeler ışığında belirlemek
- Mesleki eğitim programlarını daha sık yenilemek
- Ulusal muhasebe standartlarını, uluslararası muhasebe standartlarına daha yakın hale getirmek ve buna yönelik gelişmeleri desteklemek
- Uluslararası etik kaidelerinin muhasebe uygulamalarında kullanılmasını sağlamak
- Basel II uygulamalarına işletmelerin uyumunu sağlamak için meslek mensuplarının eğitim ve gelişmesini sağlamak
- Uluslararası muhasebe standardı geliştirmek

Böylelikle muhasebe mesleğinin vizyonunu oluşturmaya çalışan Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği'nin çalışmalarının başarıya ulaşması için daha çok destek gösterilmelidir (Bilen, 2008: 26-27).

2.10. Muhasebe Meslek Mensupların Sorunları

Ekonomide yaşanan gelişmeler ve şirketlerin karmaşık yapılarının artışı, mevzuatta yaşanan değişimler, çok sayıda meslek mensubu olması sonucu ücret kaynaklı haksız rekabet artışı, çalışma sürelerinin uzunluğu gibi nedenlerle meslek, daha stresli, yıpratıcı

ve yorucu hale gelmiştir. Ayrıca mükelleflerin muhasebe meslek mensuplarından beklentilerinin artması ve karşılaşılan her konuda kendinden çözüm bulması istenmesi mesleğin bir diğer zorlu yönüdür (Aydemir, 2015: 72).

Mesleğin gelişimini, rasyonel bir biçimde yapılandırılmasını, daha donanımlı meslek mensuplarının yetişmesini sağlayacak iyi bir sistemin kurulması ancak meslek mensuplarının sorunlarının tespiti ve çözümü ile mümkün olacaktır (Zeytin, 2007: 48).

2.10.1. Tahsilat Sorunu

Meslek mensuplarının mükelleflerden talep edecekleri ücret konusu, 1990 tarihli SMMM ve YMM ücretleri hakkında yönetmelikle düzenlemeye gidilmiştir. Söz konusu yönetmelikle; meslek mensuplarının uygulayacakları tarife, tarife yapısı, ücretin serbestliği, ücret sözleşmesi, ücretin kapsamı, ücretin tahsil edilmesi ya da tahsil edilememesi gibi durumlarla ilgili düzenleme yapılmıştır. Bunun yanında her ne kadar tahsilat konusu yönetmelikle detaylı bir şekilde düzenlenmiş olsa da uygulamada bir çok aksilik yaşanmaktadır (Taysı, 2012: 48).

Serbest büro olarak çalışan meslek mensupları, çoğu zaman sunmuş oldukları hizmetlerin karşılığı olan ücreti geç tahsil etmekte bazı durumlarda hiç tahsil edememektedir (Bülbül vd. , 2008: 15).

2.10.2. Meslek Mensuplarının Personel İstihdam Sorunu

Meslek mensupları, mükellef sayısına oranla yeterli düzeyde personel ile çalışmamaktadır. Az sayıda personelle çok sayıda mükellefin işini yapmaya çalışmakta dolayısıyla yetersiz kalmaktadır. Bu ise hata oranının artmasına ve mesleki itibarın gölgelemesine neden olmaktadır (Zeytin, 2007: 49).

2.10.3. Asgari Ücret Tarifesine Uyulmaması

Yönetmelikle belirlenen asgari ücret uygulaması, tarafların yazılı bir sözleşme yapmadığı ya da yapılan sözleşmenin geçersiz olduğu durumlarda uyguladığı bir tarifedir. Ancak zaman zaman meslek mensupları, yaptıkları işler için asgari ücret tarifesinin dışına çıkabilmektedir. Böyle bir durumda ücretle ilgili bir sorun çıkınca asgari tarifeye uyulmadığı ve de sözleşmede olmadığı için zor durumda kalan meslek mensupları olmaktadır. Etik olmayan bu durum mesleği hem maddi hem de manevi olarak son derece olumsuz etkilemektedir (Taysı, 2012: 49).

2.10.4. İş Yeri Sorunu

Meslek mensuplarının çoğu işyeri kiralama şeklinde faaliyetlerini devam ettirmektedir. Bu iş yerlerinin niteliği meslek faaliyetini yerine getirmede yetersiz kalabilmekte, bu durumda mesleğin icrasında sorun yaşanmasına neden olabilmektedir.

2.10.5. Çalışma Sürelerinin Uzunluğu ve Sağlık Sorunları

Muhasebe mesleği, mesleğin zorluğu derecesinde dikkatli, özverili ve ciddi bir şekilde çalışma gerektiren bir meslektir. Yoğun ve uzun süreli çalışma koşulları meslek mensuplarının sağlık problemi yaşamasına sebep olabilmektedir. Birçok meslek mensubu gecenin geç saatlerine kadar çalıştıkları gibi çoğu zaman hafta sonları da çalışmaya devam etmektedirler. Bu denli zorlu koşullarda çalışan meslek mensuplarının sağlık sıkıntısı yaşaması muhtemel hale gelmektedir (Zeytin, 2007: 50).

2.10.6. Haksız Rekabet Sorunu

Meslek mensuplarının maruz kaldığı haksız rekabetin ana etmenleri: ücret tarifesinden kaynaklanan haksız rekabet ile reklam ve tanıtım yoluyla yapılan haksız rekabet olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir (Ömürbek ve Türkoğlu, 2013: 119).

- **Ücret Tarifesinden Kaynaklanan Rekabet**

Meslek mensuplarının yaşamış olduğu en önemli haksız rekabet unsurlarından biri ücret tarifesidir. Ücretin düşük tutarda belirlenmesi hizmetin kalitesine yansımakta bu da haksız rekabete sebep olmaktadır. Diğer taraftan ücretin çok yüksek tutarda belirlenmesi ise hizmetten faydalananların zarara uğramasına, yeni arayışlara yönelmesine sebep olmaktadır. Bu iki durumda hem meslek mensuplarını, hem mükellefleri hem de toplumu olumsuz etkilemektedir. Hem meslek mensuplarını hem de hizmetten yararlananları mağdur etmeyen, meslek mensupları arasında oluşabilecek haksız rekabeti önleyici, mesleğin gelişmesine katkıda bulunacak yeni bir asgari ücret tarifesi sistemine ihtiyaç vardır (Arıkan, 2006: 1).

- **Reklam Tanıtım Yoluyla Yapılan Haksız Rekabet**

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir Mesleklerine İlişkin Haksız Rekabet ve Reklam Yönetmeliği'ne göre her türlü reklam ve reklam sayılabilecek davranışlar meslek mensuplarına yasaklanmıştır. Bu tür yasaklamalara rağmen

günümüzde bilerek ya da bilmeyerek bu tür faaliyette bulunan meslek mensuplarına rastlamak mümkündür (Ömürbek ve Türkoğlu, 2013: 120).

Reklamın bir diğer boyutu olan tabela standartlarının dışına çıkılması da meslek için haksız rekabet ortamı doğurur. Bazı il ve ilçelerde uygulamada oluşan boşluklardan faydalanan meslek mensupları, gereğinden büyük, dikkat çeken, ışıklı tabelalar yaparak diğerlerinden daha ön plana çıkma çabalarına girebilmektedir (Topçu, 2010: 40).

İKİNCİ BÖLÜM

TAHSİLAT VE TAHSİLAT YÖNTEMLERİ

3.1. Tahsilat Kavramı ve Kapsamı

Sözlükte “ *alacakların toplanması veya süresi içinde ödenmeyenlerin yasal yollarla alınması* ” (TDK) olarak tanımlanan tahsilatın, kamu ve özel sektör olmak üzere iki yönlü kullanımı vardır. Kamuda vergi alacağının tahsili olarak yer alan tahsilat; ödenme aşamasına gelen kamu alacaklarının borçlu ya da borçlu adına vekalet eden üçüncü kişilerce ödenerek hazineye aktarılmasıdır (Gerçek, 2010: 8).

Mal ve hizmetlerinin bir başkasına devredilmesinde en az iki kişi arasında alacak borç ilişkisini doğurmaktadır. Mal teslimi, hizmetin sunulması ya da hakların devrinde teslim eden ve devreden açısından ediminin yerine getirilmesi karşılığında alacaklı pozisyonuna girilmektedir. Bu durumda alıcının bu edimler sonucunda ödeme yükümlülüğü doğarken, borçlunun tahsil hakkı doğmaktadır. Diğer bir ifadeyle, alacak-borç ilişkisinde alıcının ödeme işlemiyle satıcı işlemi yerine getirmektedir (Taşdelen, 2004: 146).

İşletmelerin hasılat meydana getiren işlemleri sonucunda hasılatın bedelini peşin olarak tahsil etmesi işletmelerin en çok olmasını tercih ettikleri durumdur. Ancak ticari hayatta satış sonrası hemen tahsilat her zaman mümkün değildir. Bu durumda vadeli (kredili) satış söz konusu olmakta tahsilat gerçekleşmesi vadenin dolduğu tarihe ertelenmektedir (Ağca, vd. , 2013: 63).

3.2. Tahsilat Yöntemleri

İşletmeler, uygun tahsilat yöntemlerini kullanarak işletmenin net şimdiki değerine en fazla katkı verecek olan tahsilat yöntemini bulmaları gerekmektedir. İşletme hedefleri, maliyeti asgari düzeye indirerek alacakların tahsilat süresini en aza indirmek olmalıdır. İşletme bu hedefe ancak uygun tahsilat yöntemini kullanarak ulaşabilir. Kredili olarak satış yapılan müşterilerin borç ödeme konusunda farklı anlayışa sahip olması, uygun yöntemin kullanılmaması durumunda işletmeyi zor durumda bırakabilmektedir. Müşterilerin bir kısmı, borcunu geç ödeme eğiliminde olduğu gibi bir kısmı da hiç

ödememe eğiliminde olabilmektedir. Söz konusu yöntem seçilirken, müşterilerin özellikleri dikkate alınarak yapılmalıdır (Erkan, 1990: 96).

3.2.1. Nakit (Peşin ödeme)

Türkiye’ de ve uluslararası alanda özellikle küçük tutarlı ödemelerde güvenilir ve pratik olması sebebiyle peşin ödeme, diğer ödeme türlerine göre daha çok tercih edilen bir türdür. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, nakit dışı yeni ödeme araçlarının kullanımı artmış olsa da küçük tutarlı ödemelerde nakit halen en fazla tercih edilen ödeme türü olma özelliğini korumaktadır (Kirtaban, 2005: 27).

3.2.2. Çek

Çek, düzenleyen tarafından ilgili bankaya hitaben yazılan, üzerinde belirtilen tutardaki paranın lehine düzenlenen kişiye ya da çeki usulüne uygun olarak devralan (ciro) kişiye kayıtsız ve şartsız olarak ödemesi konusunda bir havaleyi içeren kıymetli evraktır (Ayli ve Yardımcıoğlu, 2015: 3196).

Çek, bankaya nakit olarak ya da hesaba yatırılmış paranın veya bankanın açtığı kredinin alınması için kullanılan bir ödeme aracıdır da denilebilir.

Bir ödeme aracı olarak kullanılan çek de üç taraf vardır. Bunlar, çeki düzenleyen keşideci, çeki ödeyecek banka şubesi borçlu (muhatap) ve keşide edilmiş çeki elinde bulunduran alacaklıdır. Çeki diğer ödeme araçlarından ayıran en önemli özellik çekte vade olmamasıdır. Çek bankaya sunulduğu anda tahsil edilebilir. Görüldüğünde ödenmesi beyan olunan çeki vade konulması durumunda vade yazılmamış hükmündedir (Özal vd. ,1994:158).

3.2.3. Senet

Senet, borçlunun alacaklısına hitaben hazırlanan, üzerinde yazılan değer ödenmesi vaadini barındıran, ticarete kullanımı oldukça yaygın bir tahsilat çeşididir (MEB, 2011: 8).Ticari münasebetlerde senetten kısa vadeli kredi, ispat ve teminat aracı olarak faydalanılmaktadır. Senet türlerinden olan bonoda muhatap yoktur ve bonoyu keşide eden kişi, poliçede onaylayan muhatap gibi asıl borçlu durumunda olmaktadır. Vadesinde hamili tarafından genellikle bankalar tarafından borçlusuna ödeme için gösterilen bono ciro ile el değiştirebilir ve ödenmeme söz konusu olduğunda ihtarname yoluyla kanuni işleme alınmaktadır (www.muhasabeturk.org).

Türkiye Ticaret Kurumu 688'inci maddesine göre bono veya emre yazılı senetler belirli şekil şartlarını taşımaları gerekmektedir. Öncelikle senet metni üzerinde "bono" veya "emre yazılı senet" sözcüğü ve senet Türkçe' den başka bir dilde yazılmış ise o dilde bono karşılığı olarak kullanılan sözcük mutlaka senedin üzerine yazılmalıdır. Bunun yanı sıra kayıtsız ve koşulsuz muayyen bir tutarı ödeme vaadi, vade, ödeme yeri, kime ve kimin emrine ödenecek ise onun adı ve soyadı, senedin hazırlandığı gün ve yer, senedi hazırlayanın imzası gibi senedin taşınması gereken şekil şartları ilgili kanun metninde düzenlenmiştir (<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/>).

3.2.4. EFT / Havale

Havale, bir kimsenin kendi hesabına ya da başka birine para vb. kağıt transferine üçüncü kişiye izin vermesi olarak tanımlanabilir. Havale hukuki bir sözleşme olup havaleye konu olan borcun bir kimsenin zimmetinden başka birinin zimmetine geçmesi olarak da tanımlanabilir (Özkan, 2007: 5).

Diğer bir ifadeyle bir gerçek ya da tüzel kişinin diğer bir gerçek kişi ya da tüzel kişiye para, kıymetli evrak, ya da misli şeyler verme konusunda üçüncü bir kişiyi yetkilendirmesidir. Havalede üç taraf bulunmaktadır. Amir (havale emrini veren), lehdar (lehine havale verilen) ve ödemeyi gerçekleştiren banka vb. kuruluştur.

Havale hangi şube adına gönderilmişse ödeme işlemi o şube tarafından gerçekleştirilir. Lehtarın farklı şubeye gitmesi veya hatalı işlem olması durumunda işlem referansı öğrenilerek söz konusu havale ödenebilir, hesaba aktarılabilir (Güney vd. , 2012: 255-256).

Havale peşin ödeme sistemleri içinde en fazla kullanılan sistemdir. Günümüzde havale işlemi çoğunlukla bankalar arası SWIFT haberleşme sistemi ile online olarak kısa sürede gerçekleşmektedir (Akın, 2010: 131).

Bankacılık ve bilişim sektörünün eşanlı olarak gelişimi, bankalar arası işlem hacim ve tutarlarının artması, elektronik bankacılık hizmetlerinin yaygınlaşması gibi gelişmelerin sonucu olarak yeni bir ödeme sistemi olan EFT sisteminin varlığı gündeme gelmiştir (Duramaz ve Dündar, 2014: 28).

Elektronik fon transferi (EFT) sistemi, merkez bankası aracılığı ile bankalar arasında Türk lirası fon transferinin, bununla birlikte ilgili bankalar arası mutabakat işlemlerinin

bilgisayar ortamında internet üzerinden yapılmasını sağlamak üzere kurulmuş bir sistemdir (Güney vd. , 2012: 259).

EFT sisteminin kullanımı ile nakit dolaşımı azaltılarak ödemelerin, güvenli, hızlı ve risksiz bir şekilde gerçekleştirilmesi, para politikasının etkin olarak uygulanmasının daha kolay hale getirilmesi ve elektronik bankacılık uygulamaların gelişiminin sağlanması amaçlanmaktadır (Işkın, 2012: 50).

3.2.5. POS

Mobil bağlantı ile kullanılan ve üye iş yeri ile banka arasında bağlantının kurulurken kullanıldığı cihaza POS makinesi adı verilmektedir. İngilizce olan “**Point Of Sale**” sözcüğünün kısaltmasıyla kullanılmaya başlanmıştır. Türkçe karşılığı ise ‘**satış noktası**’ biçimindedir. POS aygıtlarında banka hesap kartı ya da kredi kartları kullanılmaktadır. Dolayısıyla bankaların alışveriş yapmaya imkan sağlayan kart ürünleri için icat edilmiştir. Alışveriş yapılırken kullanılan bu aygıtlarda tanıma niteliği bulunmaktadır. Kişinin kredi kartını makineye okuturlar ve cihaz kartı tanır. Karta ait şifrenizi girildikten sonra işlemler gerçekleştirilir (<https://mavvo.com.tr/>).

3.2.6. Sanal Pos

Alışverişlerde kredi kartı ile ödeme yaparken kullandığımız POS aygıtlarının internet üzerinden kullanılanlarına POS-VPOS (virtual point of sale) ya da sanal pos adı verilmektedir. Sanal POS, bankalar tarafından işyerlerine sağlanan ve internet üzerinden kredi kartı aracılığıyla tahsilat yapılmasını sağlayan bir yazılımdır.

Sanal pos ile alıcı-satıcı ya da alıcı tedarikçi arasında internet üzerinden online ödeme sistemi kurulmuş olmaktadır. Sistemin işleyişi, firmanın web sitesi üzerinden bilgilerini giren alıcının banka vb. kuruluşlarında olan hesabından, aldığı ürün ya da hizmetin değeri olan paranın firmanın kendi hesabına aktarımı şeklindedir. Sistemin uygulanması oldukça basit ve zahmetsizdir. Ürün veya hizmetleri internet üzerinden pazarlamayı düşünen firma öncelikle hesabının bulunduğu bir bankayla üye iş yeri ve e-ticaret sözleşmesi imzalayarak VPOS yazılımını kendi web sitesine kurmasıyla bu sistemi uygulamaya geçirebilir (Bucaklı, 2007: 92-93).

3.2.7. Hesap Özeti Göndererek Tahsilat

Hesap özeti, alacaklı veya borçlu hesabın kesildiği anda ya da belirli aralıklarla (gün, hafta, ay, yıl) durumunu gösteren hesap dökümüdür. İşletmeler uyguladıkları politikalar doğrultusunda aylık, üçer aylık vb. dönemlerde müşterilerine hesap özeti göndererek tahsilat takibi konusunda yaşanması muhtemel sorunların önüne geçmeyi planlamaktadır. Bu uygulama aynı zamanda işletmeye maliyet yükü getirmektedir (Çakır, 2000:117).

3.2.8. Kredi Kartı ile Tahsilat

Plastik para olarak adlandırılan ve modern bir ödeme aracı olan kredi kartları, para taşımama avantajı sağlaması, hesapta para bulundurma zorunluluğu barındırmaması gibi sebeplerle kısa sürede yaygınlaşan bir ödeme aracı olmuştur (Çakmak ve Yurtsever, 2012: 46).

Kartla yapılan ödemelerin bankalar, kullanıcılar ve perakende sektörü için farklı türde maliyetleri bulunmaktadır. Tüketiciler kart için belli kullanım ücreti ödemekte, perakende sektöründekiler kartla yapılan alışverişlerde belli miktarda payı bankaya vermektedir. Bankalar ise kartların getirdiği yönetim giderleri ve ek maliyetlerle karşılaşmaktadır (Elgin vd. , 2012: 14). İşletmeler, karar verme sürecinde, kredi kartının kullanma maliyetini dikkate alarak avantajlı görüldüğü takdirde kredi kartını tahsil aracı olarak kullanabilir.

3.2.9. Firma Elemanı veya Üçüncü Kişi ve Kuruluşlar Yardımı Tahsilat

Satış ve tahsilat elemanının aynı kişi olması, bir taraftan satış yaparken bir taraftan da tahsilatın yapılmasını gerektirir. Satış ve tahsilat elemanının aynı kişi olması konusunda fikir ayrılıkları mevcuttur. Bu durum satış ve tahsilatın büyüklüğüne göre tercih edilebilir (Erkan, 1990:103).

Tahsilat işlemlerinde kullanılacak bir diğer yöntemde; üçüncü kişi ve kuruluşlar kapsamındaki bankalar, PTT, kredi toplama ajansları gibi kuruluşlardır. Kredi toplama ajansları, daha çok gelişmiş ülkelerde karşımıza çıkan geciken alacakların tahsilini daha kolay, güvenilir ve ucuz yapan kuruluşlardır (Çakır, 2000:119).

3.2.10. Karşı Ticaret Yolu ile Tahsilat

Uluslararası ticarete, genellikle az gelişmiş ya da merkezi planlamanın tam olmadığı ülkelerde görülen karşı ticaret yolu ile tahsilat bir nevi takas sistemidir. Ödemek için yeterince dövizli olmayan, dış ticaretle uğraşmak isteyen ülkelerin başvurduğu bir yöntemdir. İki ülke arasında malın mal ile ya da malın para ile takası şeklinde görüldüğü bir ticaret şeklidir (Alabayır ve Muzır, 2016: 306).

Karşı ticaret, *takas*, *kriling*, *bağlı muamele* ve *offset* adı verilen şekillerde uygulanabilmektedir (Karacan, 2010:145).

3.2.11. Alacakların Ciro su ve Devri ile Tahsilat

Kredili satış sonrası alacak resmi bir belgeye (çek, poliçe) bağlanmamış ise bu tür alacaklar başka birine ciro edilemez. Ancak alacağın bir belgeye bağlandığı durumda tahsilattan söz edilebilir.

İşletmeler belgeler üzerinde istedikleri gibi alacak haklarını kullanarak, alacaklarının tahsilini gerçekleştirebilirler. Örneğin çeki ciro ettirebilirler ya da senedi bankaya kırdırarak vadesinden önce parayı tahsil edebilirler. Factoring veya forfating yoluyla alacaklarını paraya çevirebilirler (Çakır, 2000:121).

3.2.12. Mail Order ile Düzenli Tahsilat

Mail order ile tahsilat; ürün veya hizmet satışı sırasında kuruluşun, internet ya da posta gibi araçlarla almış olduğu siparişlerin tahsilatını gerçekleştirirken kredi kartı olmadan sadece kart hamili tarafından verilen bilgilere göre gerçekleştirilmesi işlemidir. Diğer bir deyişle kredi kartı hamili ile üye iş yerinin karşı karşıya gelmesine gerek duymadan alışveriş yapabilme imkanı sunan bir tahsilat yöntemidir. Örneğin kart sahibi yurt dışından telefon satın almak istediği zaman mail order yöntemi ile karta dair gerekli bilgileri satın almak istediği siteye girerek alışverişini tamamlar. Mail order yöntemi sayesinde EFT, havale gibi işlemler için ekstra para ödeme durumu ortadan kalkar.

Mail order işlemi yapabilmek için üye iş yerleri bankadan mail order yetkisi almak zorundadırlar (Kaya, 2008: 50-51).

3.3. Enflasyonist Ortamda Tahsilat Yöntemleri

Enflasyonist ortamda kullanılacak tahsilat masrafinızı minimize edecek ve tahsilatı en kısa sürede tamamlayacak bir yöntem olmalıdır. Enflasyonist ortamda kullanılacak tahsilat yöntemi, tahsilat yapılacak müşterilerin enflasyondan etkilenme dereceleri değerlendirilerek belirlenmelidir. Bu doğrultuda farklı nitelikteki müşteriler için farklı yöntemlerin seçilmesi gerekecektir.

Seçilecek tahsilat yönetiminin maliyetinin ne olacağı iyi hesaplanmalı ve yöntemin maliyetinin bugünkü değeri enflasyon oranı doğrultusunda değerlendirilmelidir. Tahsilat yönteminin maliyetinin yüksek olduğu belirlense bile tahsilatı kısa sürede tamamlayabiliyorsa alacakların satın alma gücünü kaybını azaltacağı göz önünde tutulmalı ve kazanç kayıp dengesi gözetilerek tahsilat yöntemi seçilmelidir.

İşletmeler, belirledikleri gevşek tahsilat politikası doğrultusunda gevşek tahsilat yöntemleri seçilebilir veya belirledikleri sıkı tahsilat politikaları doğrultusunda sıkı tahsilat yöntemleri seçilebilir. Tahsilat politikası belirlenirken enflasyon etkisi dikkate alındığında bu karara uygun tahsilat yöntemi seçileceğinden enflasyonun etkisini de giderecek bir tahsilat yöntemi kullanılacaktır (Çakır, 2000:121).

3.4. Tahsilat sistemleri

Tahsilat sistemleri, şirketlerin müşterilerinden, bayilerinden veya alt bayilerinden ödeme almasını, ödeme gününden önce müşterilerini uyarmasını ve ödemelerin takibini kolaylaştıran bir sistemdir.

3.4.1. Doğrudan Tahsilat Sistemi

Düzenli olarak ticari ilişkisi olan işletmelerin, alıcı ve satıcıların, farklı bankalardaki hesapları arasında onaya bağlı olarak para transferini sağlayan bir tahsilat sistemidir. Satıcı, alıcının A bankasındaki hesabına yapılan ticari işleme göre kendi çalıştığı B bankası aracılığıyla “Doğrudan Tahsilat İstemi” mesajı göndererek onay mesajından sonra A Bankasındaki alıcı hesabını borçlandırmakta ve B bankasında bulunan alacaklı hesabını alacaklandırmaktadır. (Tezcan, 2002: 68).

3.4.1.1. Doğrudan Tahsilat Sisteminin Yararları

Merkez bankası tarafından 2000 yılında alt yapısı oluşturularak uygulamaya konulan doğrudan tahsilat sisteminin yararları şöyle sıralanabilir (Tezcan, 2002: 69).

- Türkiye’de kullanan ödeme sistemlerine alternatif olarak kullanılmaya başlanan doğrudan tahsilat sistemi maliyetleri düşürücü bir tahsilat sistemidir.
- Tahsilat, hızlı güvenli ve kolay bir şekilde gerçekleştirilir.
- Çeke alternatif olan doğrudan tahsilatın kullanımının artması çek kullanımını düşürecektir.
- Bankalar daha büyük adet ve hacimli tahsilat işlemlerini bu şekilde gerçekleştirebilecektir.
- E- ticaret uygulamasında daha etkin bir şekilde uygulanacak bir sistem olacaktır.
- Satıcı firmanın nakit akışı daha düzenli hale gelecektir.
- Çek kullanımının azalmasıyla valör kayıpları azalacaktır.

3.4.2. Bayi Tahsilat Sistemi

Bayi tahsilat sistemi, üretici firma, toptancı veya ürün yapan firmaların, bayilerinden veya ticari müşterilerinden kredi kartı ile online tahsilat yapabildikleri bir tahsilat sistemidir.

Bayi tahsilat sisteminde, firmaya özel bir web sitesi açılarak tahsilat takibi bu site üzerinden yapılmaktadır. Üretici firma, toptancı veya ürün tedariki yapan firmalar siteye kullanıcı adı ve şifre ile giriş yapabilmektedir. Sistemi kullanan ana firmanın kendine ait sanal posları üzerinden, bayilerinden ve müşterilerinden online tahsilat yapabileceği bir sistemdir (Elol, 2016: 2).

3.4.3. Mobil Tahsilat Sistemi

Mobil tahsilat sistemi, pos makinesi taşımaya gerek kalmadan akıllı cep telefonları ya da tablet bilgisayarlar kullanılarak sahada veya uzaktan kredi kartı tahsilatı yapılabilmesini sağlayan sisteme verilen addır. Mobile tahsilat, e-tahsilat ve online tahsilat modellerinin bir işlevidir.

Mobil tahsilat iki farklı yolla yapılmaktadır. Firmanızın sahada ödeme alması gereken görevlileri herhangi bir fiziksel pos taşımaya gerek kalmadan tahsilat yapmasını sağlamaktadır. Ayrıca uzaktan ödeme almanız gereken ya da ödeme hatırlatması gereken kullanıcılara SMS gönderimleri ile otomatik bir biçimde tahsilat yapılması imkanı da sağlamaktadır (<https://www.e-tahsilat.com.tr/mobil-tahsilat/>).

3.4.4. E-Tahsilat(Online Tahsilat)

E-tahsilat işlemi internette online kredi kartlarından ivedi, emniyetli ve sorunsuz bir biçimde tahsilat yapılabilmesi için E-Çözüm Bilgi Teknolojileri A.Ş. tarafından geliştirilmiş bir yazılım altyapısı olarak bilinmektedir. E-tahsilat sistemi ile internette kredi kartlarından tahsilat yapmak isteyen firmalara hususi olarak bir online ödeme sistemi kurulmaktadır. Daha sonra bu sisteme bankalardan alınan ya da alınacak olan sanal Posların uyumu sağlanır. Firmaya ait bayiler, müşteriler ve ödeme almanız gereken kurumsal müşteriler, online ödeme sitesine giriş yaparak kredi kartları ile ödemelerini gerçekleştirebilme imkanı bulmaktadırlar.

E-tahsilat sistemleri mobil entegrasyonlu olduğundan mobil tahsilat işlevi de bulunmaktadır. Mobil, tablet, laptop ve masaüstü bilgisayarlardan online kredi kartı tahsilatı olanakları vardır. Alınan her ödemenin izlemesi, bu sistem ile sahip olunan yönetici paneli vasıtasıyla ile anlık olarak takip edilebilme şansını yakalamaktadırlar.

E-tahsilat sistemi ile birlikte online ödeme yapmak oldukça basittir. Yalnızca saniyeler içerisinde alacaklılardan tahsilatlar yapılabilmektedir. Bu sayede firmanın nakit akışı düzene sokulabilmekte, muhasebe ve finans departmanlarında yaşanan aşırı iş gücü ve zaman kayıpları ortadan kaldırılabilme gibi pozitif kolaylıklar sağlamaktadır (www.e-tahsilat.com.tr/).

3.4.4.1. E-Tahsilat Sistemine Geçiş Aşamaları

- Tahsilat sistemine geçiş, ödeme sayfasına giriş yapılacak donanımı belirlemekle başlar. Tahsilat sayfasının adının belirlenmesi sırasında mutlaka tahsilat kelimesi adresin başında yer almalıdır.
- Alan adı belirledikten sonra yapılacak olan ikinci adım sistemin güvenliğinin sağlanmasıdır. Bu durumda uluslararası güvenlik önlemleri alınmış olan sunucuları kullanmak sisteminin güvenliğini artıracaktır.
- Son aşamada ise firmanın kullanmış olduğu bankalara mevcut sistemin kullanımı için başvuru yapmak ve sanal posların kurulumunu gerçekleştirmek.

Bütün bu aşamaların gerçekleşmesi 1 iş günü içinde gerçekleşmektedir. Sistemin bu aşamalardan geçmesi uzun sürmezken kullanışı her açıdan işletmelerin faaliyetlerini kolaylaştırmaktadır (www.hdbilişim.com).

3.4.5. E-Mail Tahsilat Sistemi

Online olarak erişilen sistem üzerinden firmalar bayi, alt bayi ve müşterilerinin mail adreslerine, borç tutarlarını içeren ödeme linki gönderip, online olarak e-mail ile tahsilat yapılmasını sağlayabilen uygulamaya verilen addır.

Uzaktaki müşterilerden ödeme almak, firmaların için zorlu bir süreç olmaktadır. Ödemenin zamanında tahsil edilmesi ve ödemenin emniyetli bir biçimde tahsil edilmesi için birçok yol aranmakta ve iş gücü harcanmaktadır. En çok tercih edilen mail order ile tahsilât yöntemi ise güvenlik sorunları ve kart bilgisi paylaşılması nedeniyle bir çok probleminde çıkmasına neden olmuştur. Mail order ile yapılan ödemelerin 3d secure özelliği kullanılmadan gerçekleştiği için ürün tesliminden sonra ödeme iptalleriyle firmalar mağdur duruma düşürebilmektedir. Kart bilgilerinin 3. tarafların eline geçme ihtimali satışları aksatıyor ve müşterilere çeşitli mağduriyetlerin yaşanmasına neden olmaktadır (<https://param.com.tr/>).

3.4.6. SMS İle Tahsilat

Online tahsilât sisteminde kayıtlı müşteriler listesinden tahsilât talep edilecek müşteri tercihi yapılır, ilgili tutar girilerek SMS ile ödeme talebi gönderilmektedir. Gönderilecek SMS içeriği firma tarafından online tahsilat sistemi içerisinde daha önceden belirlenip hazırlanmalıdır. Müşteri kendisine gelen SMS içerisinde bulunan ödeme linkini tıklayarak e-tahsilât sistemi ödeme sayfasına yönlendirilir ve ardından ödeme yapacağı kredi kartı bilgilerinin girişini yaptıktan sonra telefonuna gelen 3D güvenlik şifresi ile ödeme işlemini gerçekleştirebilmektedir. Böylelikle hızlı ve güvenli tahsilât sağlanmış olmaktadır. SMS ile tahsilâtın en önemli yararı uzak yerlerdeki tahsilatları kolay ve güvenli bir biçimde alabilmektir (<https://param.com.tr/>).

3.5. Etkin Tahsilat için Alınacak Tedbirler

Etkin tahsilatın sağlanması için bir takım tedbirler alınmalıdır.

3.5.1. Alacakların Takibi için Sorumlu Personel Belirlenmesi

Alacakların etkin bir şekilde takibi için sorumlu personel belirlenmelidir. Bu personel, müşteri ile sürekli iletişim halinde olacağı için müşteriye en yakın pozisyonda olan satış elemanı sorumlu tayin edilebilir. Bazı durumlarda ise muhasebe servisi bu işlerin takibini yapmaktadır. Muhasebe personeli, özellikle alacakla ilgili problemler

müşterilerin takibinde, müşteri ile sürekli iletişim kurarak tahsilat sorununun çözümüne yardımcı olabilmektedir (Orhun, vd. , 2015: 15).

3.5.2. Gelen Ödemelerin ve Faturaların Düzenli Kaydının Tutulması

Alacak takibinin iyileşmesi için gelen ödemelerin kaydı düzenli olarak tutulmalıdır. Bu şekilde ödeme sıkıntısı olan müşterilerle, düzenli ödeyen müşterileri ayırarak tahsilat sorunu yaşanan müşterilerinin üzerine yoğunlaşılabilir.

3.5.3. Tahsilat Politikasının Önceden Bildirilmesi

İş sözleşmesi yapılması sırasında uygulanacak olan tahsilat politikası sözleşmede ve de faturada yer almalıdır. Örneğin fatura düzenlenirken zamanında tahsilatın yapılamaması durumunda %5 gecikme zammı uygulanır ibaresi konulur.

3.5.4. Alıcı için Derecelendirme Uygulanması

Derecelendirme, borçlu tarafın anapara, faiz gibi ödeme yükümlülüklerini zamanında ve tam olarak yerine getirilip getirilemeyeceğinin değerlendirildiği bir sistemdir. Alıcıların borç yükümlülüğünü ne derece yerine getirebileceği, ödeme konusunda sıkıntı olup olmayacağı gibi durumları göz önüne alarak alıcıları bir takım sınıflandırmaya tabi tutma işlemi de denilebilir. Böylelikle işletme tahsilat sıkıntısı yaşamaması muhtemel müşterileri eleyerek etkin tahsilat politikası belirleyebilmektedir (Eren, 2010:1).

3.5.5. Alacak Yaşlandırması ve Risk Analizi

Alacak hesapları yaşlandırması, bir şirketin alacağı hesapları bir faturanın ödenmemiş olduğu süreye göre kategorize eden bir rapordur. Yaşlandırma, şirketlerin, müşterilerinin finansal durumunu belirlemek için bir gösterge olarak kullanılmaktadır. Alacak hesaplarının yaşlandırılması, bir şirketin alacaklarının normalden çok daha yavaş toplandığını gösteriyorsa, bu durum işletmenin yavaşladığı ya da şirketin satış uygulamalarında daha fazla kredi riski aldığının bir işaretidir (<https://www.investopedia.com/>).

3.6. Alacakların Tahsilatında Etkinlik ve Tahsilat Politikası

Alacakların yönetiminde, alacakların tahsilat kalitesini belirleyen satış koşullarının önceden belirlenmesi son derece önem arz eder. İşletme buna göre satışların ne kadarının peşin yapıp ne kadarının kredili yapılacağı, kredili satış yapılacak müşteri

seçiminin yapılması gibi faktörleri belirleyerek alacakların tahsilatını sorunsuz bir şekilde yapma imkanı elde eder (Akın, vd., 2015: 286).

Alacakların tahsilatında gevşek hareket eden işletmelerin ya da kişilerin alacaklarının tahsilinde sorun yaşamaları muhtemeldir. Alacaklarını sürekli takip eden, müşteri portföyünü güvenilir müşterilerden oluşturan, müşterilerini belli sınıflandırmalara tabi tutan, gecikme faizi uygulayan, borcunu ödemeyene tekrar satış yapmayan işletmelerin, alacaklarının etkinliği konusunda bir sorun yaşama ihtimali düşüktür (Çakır, 2000: 56).

Enflasyon ortamı ve kriz dönemleri alacakların tahsilini güçleştirmekte ve vade zamanının uzamasına sebep olmaktadır. Borçlarını yavaş ödeyen müşteriler, işletmenin daha çok tahsil masrafı ödemesi, sermaye artırımına gitmesi gibi olumsuz durumlarla karşı karşıya bırakabilir. Bu sebeple işletmelerin bu tip sorunlarla uğraşmaması için ciddi bir tahsilat politikası belirlemesi gerekir (Ceylan ve Korkmaz, 2010: 309).

İşletmelerin tahsilat politikaları, bir takım tahsil süreçlerinin bileşiminden meydana gelmektedir. Tahsilat aşamasında tek bir yöntemin kullanılması tercih edilebileceği gibi, değişik zamanlarda ya da aynı anda birkaç tanesi bir arada kullanılabilir. Bunlardan başlıcaları; fatura ve mektup gönderilmesi, telefon edilmesi banka aracılığıyla hesap özeti gönderilmesi gibi uygulamalardır.

Tahsilat politikasının oluşturulmasında kuşkusuz en önemli faktör tahsilat sürecinde yapılan masraflardır. Diğer etmenleri göz ardı edersek tahsilat masrafları arttıkça alacak sıkıntısı azalacak ve alacakların ortalama tahsil süresi kısılacaktır. Tahsil masraflarının oranı hesaplanırken tahsilatın gerçekleşmesi için yapılacak masrafların toplamı ile alacaklara yapılan yatırımdaki azalışlar ve çürük alacak maliyetindeki azalışlar birlikte değerlendirilmelidir (Usta, 2011: 181-182).

3.7. Tahsilat Politikası ile İlgili Analizler

Kredili satışlar sonrası oluşan alacakların tahsilatının zamanında ve etkin bir şekilde yapılması için uygulanan politikalar. Tahsilat politikasının belirlenmesi, tahsilatta yaşanan gecikmeleri önleyerek şüpheli alacaklarının sayısını düşük tutmak için son derece önemlidir (Erdoğan, 1990:112).

Kredi vadesi politikası, nakit iskontosu gibi uygulanan politikalar, alacağın temerrüde düşmesi ya da ödenmemesi durumunu ortadan kaldırmak için uygulanır.

- **Nakit iskontosuz:** Alacakların nakit ödenmesi durumunda müşteriye teşvik amaçlı satış değerinin altında satış yapılmasıdır. Bu durum hem işletme açısından hem de müşteri açısından olumlu görülen bir politikadır. İşletme elinde bulunan nakit miktarını arttırarak faaliyetlerinin yürütülmesi için gerekli ödemeleri kolaylıkla yapabileceği gibi yatırım fırsatlarını değerlendirme imkanına kavuşmuş olmaktadır. Diğer taraftan söz konusu alacak tahsilatını, iskontolu da olsa peşin tahsil ederek alacağın tahsil edememe olasılığını bertaraf etmektedir. Alıcı ise iskonto sayesinde mal ya da hizmeti daha uygun fiyata alma imkanı elde eder (Çoşkun, vd., 2004: 137).
- **Kredili satışlarda vade farkı konulması:** Ödemenin ötelenmesi durumunda oluşabilecek kayıplarının önlenmesi için satış bedelinin üzerine ek vade farkı konulmasıdır. İşletme ve müşteriler için bu durum hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilir. İşletmeler, vade farkı koyarak mal ya da hizmetin peşin fiyatının üstünde satılarak işletme karlılığının artmasını sağlamaktadır. Uygulamanın olumsuz yanı ise müşterilerin ödemeyi vadesinde yapmak istememeleri ve bu durumdan memnuniyetsiz olmalarıdır.
- **Katı tahsilat politikası belirlenmesi:** Bu durum müşteri için olumsuz gibi görünse de nakit akışının sağlanması açısından işletme için olumlu bir durumdur. Bu durumda işletme katı tahsilat politikası belirlerken bu politikanın müşteri kaybına neden olup olmayacağı, olası kayıpların işletme satışlarını ne ölçüde etkileyeceği gibi konuları iyi değerlendirmesi gerekmektedir. (Çakır,2000: 20).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ TAHSİLAT SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNDE ONLINE TAHSİLAT YÖNTEMİ KULLANIMI ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ

4. ARAŞTIRMA

4.1. Araştırmanın Amacı

Online tahsilat, kurumsal firmaların, bayi, alt bayi, son kullanıcı ve kurumsal müşterilerinden online kredi kartı tahsilatı yapabilmeleri için geliştirilmiş olan alt yapı sistemidir (www.e-tahsilat.com.tr/). Mevcut sistemin ekonomik hayatta kullanımının yaygınlaşması ile muhasebe alanında da kullanımı gerekli hale gelmiştir.

Bu bağlamda gerçekleştirilen araştırmanın temel amacı, muhasebe meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerini sürdürürken karşılaştıkları tahsilat sorunlarını tespit etmek ve Online Tahsilat kullanımının tahsilat sorununa etkisinin ölçülmesidir. Yapılan yazın taraması ve incelemeler neticesinde muhasebe meslek mensuplarının sorunları ile ilgili birçok çalışmaya rastlamakla birlikte meslek mensuplarının temel sorunu sayılabilecek tahsilat sorununa dair detaylı bir çalışmaya rastlanmamıştır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın evrenini, Antalya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına (SMMO) kayıtlı il merkezinde bulunan ve halen mesleğini icra etmeye devam eden Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM) oluşturmaktadır. Muhasebe meslek mensupları ile yüz yüze görüşülerek anket yöntemi uygulanmıştır. Söz konusu anketin yapılması için 160'dan fazla meslek mensubu ile görüşülmüş gerek iş yoğunluğunun fazla olması gerek de zaman yetersizliği gibi nedenlerle 110 kişiden geri dönüş alınmıştır. Verilerin sadece Antalya ili merkezinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarından toplanmış olması araştırmanın en önemli kısıtlarından birisini oluşturmaktadır.

4.3. Anket Formu ve Ölçekler

Araştırmanın yazın kısmı için ikincil kaynaklar taranarak konuyla ilgili detaylı literatür taraması yapılmıştır. Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket soruları iki ve çok seçenekli kapalı uçlu sorular ile 5’li likert ölçeğine göre hazırlanmış toplam 49 adet sorudan oluşmaktadır. Örneğin *“muhasabe meslek mensuplarının alacakların tahsilinde sorun yaşadığını düşünüyorum”* ifadesinin yanıtı için *“1-Kesinlikle Katılmıyorum”, “2-Katılmıyorum”, “3-Kararsızım”, “4-Katılıyorum”, “5-Kesinlikle Katılıyorum”* gibi 5 seçenek bulunmaktadır. Buna ilaveten meslek mensuplarının demografik yapılarını incelemek amacıyla 8 adet soru sorulmuştur.

Anket formları daha sağlıklı sonuçların alınması amacıyla bizzat araştırmacı tarafından meslek mensuplarıyla yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Uygulanan ve değerlendirmeye alınan anket sayısı 110’dur. Ankete katılan muhasabe meslek mensuplarının soruları doğru cevaplandıkları kabul edilmiş, seçilen örnek kütleinin, anlamlı olarak yansıttığı, cevap verenlerin kesinlikle yönlendirilmediği varsayılmıştır.

4.4. Veri Hazırlama

Çalışmada analizin yapılması için gerekli veriler, Antalya il merkezinde faaliyet gösteren muhasabe meslek mensuplarına anket yöntemi uygulanarak elde edilmiştir.

Araştırma sonucunda toplanan veriler SPSS 22.0 programına yüklendikten sonra verilerin analizini gerçekleştirmeden önce, ilk iş olarak verilerin hazırlanması gerekmektedir. Bu bağlamda kayıp veri, uç veri ve güvenilirlik testleri yapılmaktadır.

Kayıp veri: Her bir ankette cevabı boş bırakılan maddelerin toplam maddelere oranı %15 ve yukarısı olup olmadığına bakılmıştır. Böyle bir anket olmadığı için kayıp veriye atama işlemi yapılmamıştır.

Uç değer: ‘‘Z’’ ve ‘‘T’’ puanları +3 ve -3 üzerinde olan bir veriye rastlanmamıştır. Bu nedenle toplamda 110 anketlik veri analize alınmıştır.

Güvenirlilik: Güvenirlilik ölçmede kullanılan testlerin, anketlerin ve ölçeklerin özellik ve güvenilirliklerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş bir yöntemdir (Kalaycı, 2008:403). Ankette yer alan tüm ifadelerin güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach’s Alfa değeri 0,906 olarak hesaplanmıştır. Bu alfa değeri muhasabe meslek mensuplarının

tahsilat sorununa bakış açılarını ölçmeye yönelik olarak uygulanan anketin kendi için de oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

4.5. Bulguların Değerlendirilmesi

Öncelikle araştırma kapsamında yer alan demografik sorular incelenmiş olup, bu kapsamda, muhasebe meslek mensuplarının iş yerinde pos cihazı bulundurup bulundurmama durumu, meslek mensuplarının tahsilat sorunları yaşama durumu ve online tahsilat sisteminin kullanımının tahsilat sorununa etkisi gibi konularda elde edilen sonuçlar takip eden bölümde tablolar halinde verilmiş ve özetlenmiştir.

Tablo 1.1. Ankete Katılanların Demografik Özellikleri

		SAYI	YÜZDE
Cinsiyet	Kadın	30	27,3
	Erkek	80	72,7
Yaş	25-35 arası	25	22,7
	36-45 arası	50	45,5
	46 ve üstü	35	31,8
Gelir düzeyi	2500-5000 TL arası	44	40
	5001-7500 TL arası	31	28,2
	7501-10000 TL arası	22	20
	10001 TL ve üstü	13	11,8
Çalışan personel sayısı	Çalışan Yok	35	31,8
	1-2 kişi arası	49	44,5
	3-5 kişi arası	22	20
	6 kişi ve üstü	4	3,6
Eğitim düzeyi	Lisans	94	85,5
	Yüksek lisans	16	14,5
	Doktora	0	0
Mesleki tecrübe	1-5 yıl arası	9	8,2
	6-10 yıl arası	21	19,1
	11-15 yıl arası	20	18,2
	16 ve üstü	60	54,5
Tutulan defter sayısı	0-25 arası	33	30
	26-50 arası	51	46,4
	51-100 arası	19	17,3
	101 ve üstü	7	6,4

Ankete katılanların demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir. Araştırmaya katılanların % 72,7 sini (80 kişi) erkek, % 27,3 ‘ünü (30 kişi) kadın meslek mensupları oluşturmaktadır. Katılımcıların, %22,7’si (25 kişi) 25-35 yaş aralığında, %45,5’i (50 kişi) 36-45 yaş aralığında, %31,8’i (35 kişi) 46 ve üzeri yaş aralığında

bulunmaktadır. Gelir düzeyi yüzdelerine bakıldığında ise %40'ı (44 kişi) 2500-5000 TL arasında, %28,2 si, (31 kişi) 5001-7500 TL arasında %20'si (22 kişi) 7501-10000TL arası ve %11,8'i (13 kişi) 10001TL ve üzeri gelir düzeyine sahiptir. Çalışan personel sayısı incelendiğinde %31,8'i (35 kişi) personel çalıştırmaz iken, %44,5'i (49 kişi) 1-2 aralığında eleman çalıştırmakta, %20'si (22 kişi) 3-5 aralığında eleman çalıştırmakta, %3,6'ü (4 kişi) 6 ve üzeri eleman çalıştırmaktadır. Eğitim düzeyleri değerlendirildiğinde %85,5'i (94 kişi) lisans mezunu iken %14,5'i (16 kişi) yüksek lisans mezunudur. Doktora yapmış meslek mensubu bulunmamaktadır. Mesleki tecrübeye bakıldığında %8,2 'si (9 kişi) 1-5 yıl arası mesleki tecrübeye sahip iken, %19,1 'i (21 kişi) 6-10 yıl arası mesleki tecrübeye sahip olmakta, 18,2 'si (20 kişi) 11-15 yıl arası mesleki tecrübeye sahip iken %54,5 'i (60 kişi) 16 yıl ve üzeri mesleki tecrübeye sahiptir. Tutulan defter sayısı incelendiğinde %30 'u (33 kişi) 0-25 arası defter tutmakta, %46,4 'ü (51 kişi) 26-50 arası defter tutmakta, %17,3 'ü (19 kişi) 51-100 arası defter tutmakta %6,4 'i (7 kişi) 101 ve üzeri defter tutmaktadır.

1.2. Meslek Mensuplarının Pos Cihazı Kullanıp Kullanmama Oranı

	Frekans	Yüzde	Kümülatif yüzde
Evet	15	13,6	13,6
Hayır	95	86,4	100,0
Toplam	110	100,0	

Araştırmaya katılanların %86,4'ü (95 kişi) iş yerinde pos cihazı bulundurmamaktadır. Yüz yüze yapılan görüşmede muhasebe meslek mensupları, öncesinde bir süre pos cihazı kullanma eğiliminde bulunulmuşsa da istenilen verim alınamayınca kullanım iptal edilmiştir. Nitekim online tahsilat kullanımına yönelik yapılan anketimizin üçüncü bölümünde **“Muhasebe büromda kredi kartı pos cihazı bulundurmayı düşündüm”** sorusuna katılma oranı ($\bar{x}=3,42$) diğerlerine göre daha düşük seviyededir.

Tablo 1.3. Meslek Mensuplarının Tahsilat Sorunlarını Değerlendirmeye Yönelik Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtların Ortalamaları

	Kişi sayısı (N)	Ortalama ($\bar{X}$)	Standart Sapma (O)
Alacakların hatırlatmasının yapılmasının mükellef kaybına neden olacağına düşünüyorum.	110	2,97	1,200
Tahsilat maliyetlerinin artmasının tahsilatın hızını artırdığını düşünüyorum.	110	3,15	1,143
TÜRMOB ‘un mevcut borcunu ödemeyen mükelleflerin, başka bir muhasebeciyle anlaşmasını engelleyen uygulamasının tahsilat sorununu azalttığını düşünüyorum.	110	3,44	1,338
Zaman yetersizliği ve iş yoğunluğundan ücretlerin zamanında istenmemesinin tahsilatın gecikmesine etki ettiğini düşünüyorum.	110	3,51	1,305
Mükellef ile sürekli iletişim kurmanın tahsilatı kolaylaştırdığını düşünüyorum.	110	3,62	1,292
Doğrudan tahsilat sisteminin ödeme sistemlerine alternatif maliyet düşürücü bir yöntem olduğunu düşünüyorum.	110	3,91	,991
Kayıt dışı ekonominin muhasebe meslek mensuplarının tahsilat sorunlarını artırdığı kanaatindeyim.	110	4,03	1,113
Tahsilat sorununun neden kaynaklandığının belirlenmesinin sorunun çözümünü kolaylaştıracağını düşünüyorum.	110	4,12	,906
Doğrudan tahsilat sisteminin kullanımı ile güvenli, güvenilir, hızlı ve risksiz bir şekilde tahsilatın yapılabileceğini düşünüyorum.	110	4,15	,822
Meslek mensuplarının sundukları hizmetlerin karşılığı olarak aldığı asgari ücret tarifesi düşük buluyorum.	110	4,16	,934
Tahsilat aşamasında birden fazla yöntemin bir arada kullanılması tahsilatı daha etkin kıldığı görüşündeyim.	110	4,25	,900
Muhasebe ücreti ödememenin parasal bir yaptırımının olması gerektiğini düşünüyorum.	110	4,41	,941
Alacakların tahsilinde sıkı alacak politikası uygulanması gerektiğini düşünüyorum.	110	4,49	,798
Mali müşavirlerin sunduğu hizmetler ve asgari ücret tarifesi hakkında güncel bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyorum.	110	4,49	,701
Meslek mensuplarının tahsilat sorunlarının giderilmesi adına ücretlerin maliye bakanlığı kanalıyla tahsiline imkan sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasının tahsilat sorununu çözeceğini düşünüyorum.	110	4,50	,936
Muhasebe meslek mensuplarının alacakların tahsilinde sorun yaşadığını düşünüyorum.	110	4,52	,865
Tahsilatların zamanında yapılması için birtakım önlemler alınması gerektiğini düşünüyorum.	110	4,52	,798
Sermayesi emek ve bilgi olan muhasebecilerin öneminin toplum açısından bilinmediğini düşünüyorum.	110	4,56	,830
Toplam	110		

Not: 1. Kesinlikle Katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılıyorum, 5. Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3 ‘te Meslek mensuplarının tahsilat sorunlarını değerlendirmeye yönelik sorulara vermiş oldukları yanıtların ortalamaları ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre muhasebe meslek mensuplarının tahsilat sorunları yaşamasında “*Sermayesi emek ve bilgi olan muhasebecilerin öneminin toplum açısından bilinmediğini düşünüyorum*” ifadesine katılım oranı oldukça yüksektir ($\bar{X}=4,56$). Bu değerlendirmeye göre meslek

mensuplarının tahsilat sorununun temelinde toplum nezdinde hak ettiği değeri görmemeleri yatmaktadır. Diğer taraftan *“Alacakların hatırlatmasının yapılmasının mükellef kaybına neden olacağını düşünüyorum”* ifadesinin muhasebe meslek mensuplarınca kabul oranı ($\bar{x}=2,97$) düşüktür. Yapılan iş sonucunun karşılığı olarak verilen ücretin belirli aralıklarla istenmesinin mükellef için bir sorun teşkil etmeyeceği düşünülmektedir.

Standart sapmalar açısından bir değerlendirme yapıldığında *“Mali müşavirlerin sunduğu hizmetler ve asgari ücret tarifesi hakkında güncel bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyorum”* ifadesinin standart sapmasının aldığı değerle ($O=0,701$) en düşük sapmaya sahip olduğu, *“TÜRMOB ‘un mevcut borcunu ödemeyen mükelleflerin, başka bir muhasebeciyle anlaşmasını engelleyen uygulamasının tahsilat sorununu azalttığını düşünüyorum”* ifadesinin ise ($O=1,338$) en yüksek standart sapma değerine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 1.4. Meslek Mensuplarının Online Tahsilat Kullanımına Yönelik Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtların Ortalamaları

	Sayı (N)	Ortalama ($\bar{X}$)	Standart Sapma (O)
Sanal pos/Online tahsilat altyapısı kullanacaksam özel bir şirketin altyapısını da kullanabilirim.	110	2,65	1,317
Mükellefler nakit ödeme dışındaki yöntemler (kredi kartı v.s.) ile ödeme yapmayı kendileri talep etmektedirler.	110	3,39	1,220
Muhasebe büromda kredi kartı pos cihazı bulundurmaya düşündüm.	110	3,42	1,152
Kredi kartı tahsilatlarının tahsilat maliyetlerini artırdığını düşünüyorum.	110	3,45	1,162
Ön ödemeli akıllı kimlik kartı olan TÜRMOB kartının kullanımının muhasebe meslek mensuplarının tahsilatını kolaylaştırdığını düşünüyorum.	110	3,56	1,105
Kendi web sitem üzerinden TURMOB’un sağladığı ödeme altyapısıyla online tahsilat yapmak tahsilat süreçlerimi hızlandırabilir.	110	3,71	1,052
Mükelleflere akıllı cihazlar üzerinden bağlantı (link) göndererek tahsilat yapabilmek tahsilat süreçlerini hızlandırabilir.	110	3,84	1,027
Online tahsilat sistemiyle mükelleflerden taksitli, tek çekim ya da dövizli tahsilat yapmanın daha avantajlı olduğunu düşünmekteyim.	110	3,87	,978
E-tahsilat sistemi ile meslek mensuplarının sağlıklı bir nakit akışına sahip olacağını düşünüyorum.	110	4,02	,908
Mükellefler nakit ödeme dışındaki tahsilat yöntemlerini kabul edebilirler.	110	4,04	,888
Online tahsilatın hem mükelleflere hem de meslek mensuplarına kolaylık sağladığını düşünüyorum.	110	4,05	,913

Online tahsilat yöntemlerinin tahsilatı hızlandırdığını düşünüyorum.	110	4,07	,965
TÜRMOB'un online tahsilat altyapısını sunması hem muhasebecilere hem de mükelleflere güven veriyor.	110	4,09	,914
Tahsilatın online olarak gerçekleşmesinin operasyonel verimliliğini artıracığını düşünüyorum.	110	4,09	,973
Sanal pos kullanımının fiziksel posa göre daha az maliyetli olduğunu düşünüyorum.	110	4,10	,867
Online tahsilat yönteminin kullanımının klasik yöntemle göre tahsilatı hızlandırdığını düşünüyorum.	110	4,11	,839
İnternette yapılan tahsilatı güvenli buluyorum.	110	4,13	,869
Online tahsilat yönteminin etkin bir tahsilat yöntemi olduğunu düşünüyorum.	110	4,14	,748
Sanal pos/Online tahsilat altyapısı kullanacaksam TÜRMOB'un sağladığı altyapıyı tercih ederim.	110	4,15	1,021
Sanal pos kullanımını hakkında bilgi sahibiyim.	110	4,15	,859
3D Secure destekli e-tahsilat sistemi kullanımının tahsilatları daha güvenli hale getirdiğini düşünüyorum.	110	4,16	,924
Online tahsilat ile tahsilatın hızlı, güvenli ve kolay bir şekilde gerçekleşeceğini düşünüyorum.	110	4,28	,718
Yeni tahsilat sistemlerine entegre olmuş bir muhasebe sisteminin daha kullanışlı bir sistem olduğunu düşünüyorum.	110	4,42	,669
Toplam	110		

Not:1. Kesinlikle Katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılıyorum, 5. Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 4 ' de meslek mensuplarının Online tahsilat kullanımına yönelik sorulara vermiş oldukları yanıtların ortalamaları ele alınmıştır. **“Yeni tahsilat sistemlerine entegre olmuş bir muhasebe sisteminin daha kullanışlı bir sistem olduğunu düşünüyorum ”** ifadesine ankette katılım oranı ($\bar{x}=4,42$) oldukça yüksek iken **“Sanal pos/Online tahsilat altyapısı kullanacaksam özel bir şirketin altyapısını kullanırım”** ifadesine katılım oranı ($\bar{x}=2,65$) oldukça düşük seviyede kalmıştır. Bu durumda meslek mensuplarının tahsilat sisteminde yeniliklere açık oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra online tahsilat altyapısı tercihinde TÜRMOB 'un alt yapı sistemi özel şirketlere göre daha fazla güven vermektedir.

Standart sapmalar açısından bir değerlendirme yapıldığında **“Yeni tahsilat sistemlerine entegre olmuş bir muhasebe sisteminin daha kullanışlı bir sistem olduğunu düşünüyorum”** ifadesinin standart sapmasının aldığı değerle ($O=0,669$) en düşük sapmaya sahip olduğu, **“Sanal pos/Online tahsilat altyapısı kullanacaksam özel bir şirketin altyapısını da kullanabilirim”** ifadesinin ise ($O=1,317$) en yüksek standart sapma değerine sahip olduğu görülmektedir.

Söz konusu araştırmada anketten elde edilen veriler çapraz karşılaştırmalı teste tabi tutulmuştur

Tablo 1.5. Alacakların Tahsilinde Sıkı Alacak Politikası Uygulanmasının Gerekliliği Görüşünün Gelir Düzeyine Göre Değerlendirilmesi

		Alacakların tahsilinde sıkı alacak politikası uygulanması gerektiğini düşünüyorum.					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Gelir düzeyi	2500-5000TL	0 0,0%	1 0,09%	4 3,6%	14 12,7%	25 22,7%	44 40,0%
	5001-7500TL	0 0,0%	1 0,09%	3 2,7%	5 4,5%	22 20,0%	31 28,2%
	7501-10000TL	0 0,0%	0 0,0%	1 0,9%	4 3,6%	17 15,5%	22 20,0%
	10001 ve üstü	1 0,9%	0 0,0%	1 0,9%	5 4,5%	6 5,5%	13 11,8%
Toplam		1 0,9%	2 1,8%	9 8,2%	28 25,5%	70 63,6%	110 100,0%

Tablo1.5’ de alacakların tahsilinde sıkı alacak politikası uygulanmasının gelir düzeyi göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre “*Alacakların tahsilinde sıkı alacak politikası uygulanmasını düşünüyorum*” ifadesine meslek mensuplarının %63,6’sı (70 kişi) “*Kesinlikle Katılıyorum*” yanıtını vermiştir. Gelir düzeyi esas alınarak yapılan çapraz testte ise 2500-5000 TL aralığında bulunan %22,7’i (25 kişi) bu görüşe katılırken, 10000 ve üzeri gelir düzeyine sahip meslek mensuplarının %5,5’i (6 kişi) görüşe katılım göstermektedir. Bu durumda yüksek gelir düzeyine sahip meslek mensuplarının alacakların tahsili noktasında sıkıntıyı çok fazla yaşamadıkları görülmektedir.

Tablo 1.6. Yeni Tahsilat Sistemine Entegre Olmuş Bir Muhasebe Sisteminin Daha Kullanışlı Olduğu Görüşünün Mesleki Tecrübe Çerçevesinde Değerlendirilmesi

		Yeni tahsilat sistemine entegre olmuş bir muhasebe sisteminin daha kullanışlı bir sistem olduğunu düşünüyorum.					
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Mesleki Tecrübe	1-5 yıl arası	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	4 3,6%	5 4,5%	9 8,2%
	6-10 yıl arası	0 0,0%	0 0,0%	3 2,7%	11 10,0%	7 6,4%	21 19,1%
	11-15 yıl arası	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	5 4,5%	15 13,6%	20 18,2%
	16 yıl ve üstü	0 0,0%	1 0,9%	5 4,5%	25 22,7%	29 26,4%	60 54,5%
Toplam		0 0,0%	1 0,9%	8 7,3%	45 40,9%	56 50,9%	110 100,0%

Tablo1.6 'da yeni tahsilat sistemine entegre olmuş bir muhasebe sisteminin daha kullanışlı olduğu görüşü, mesleki tecrübe ile çapraz karşılaştırmalı teste tabi tutulmuştur. Yapılan analize göre toplam katılımcıların %50,9'u (56 kişi) bu görüşe "**Kesinlikle Katılıyorum**" yanıtını verir iken %26,4 (29 kişi) yüzde ile 16 yıl ve üzeri mesleki tecrübeye sahip meslek mensupları bu görüşe daha fazla katılmıştır. Mesleki tecrübesi daha fazla olan meslek mensupları mevcut tahsilat sistemlerinin tahsilat sorununun çözümünde yetersiz kaldığını düşünmekte ve yeni tahsilat sistemine entegre olmuş muhasebe sisteminin kullanımına olumlu bakmaktadır.

Tablo 1.7. Muhasebe Meslek Mensuplarının Alacakların Tahsilinde Sorun Yaşadığı Görüşünün Tutulan Defter Sayısına Göre Değerlendirilmesi

		Muhasebe meslek mensuplarının alacakların tahsilinde sorun yaşadığını düşünüyorum.					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Tutulan defter sayısı	0-25 arası	2 1,8%	1 0,9%	0 0,0%	9 8,2%	21 19,1%	33 30,0%
	26-50 arası	1 0,9%	0 0,0%	0 0,0%	17 15,5%	33 30,0%	51 46,4%
	51-100 arası	1 0,9%	0 0,0%	0 0,0%	4 3,6%	14 12,7%	19 17,3%
	101 ve üstü	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	4 3,6%	3 2,7%	7 6,4%
Toplam		4 3,6%	1 0,9%	0 0,0%	34 30,9%	71 64,5%	110 100,0%

Tablo1.7’ de muhasebe meslek mensuplarının alacakların tahsilinde sorun yaşadığı görüşü ile tutulan defter sayısı arasında yapılan çapraz karşılaştırmalı test sonuçlarına yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre 26-50 arası defter tutan meslek mensuplarının %30’u (33 kişi) bu görüşe “**Kesinlikle Katılıyorum**” yanıtını verirken 101 ve üzeri defter tutan meslek mensuplarının yüzdesi, en düşük katılım yüzdesi olan %2,7 (3 kişi) ‘dir. Diğer taraftan 101 ve üzeri defter sahibi meslek mensupları olumsuz yanıt vermemiştir. Bu durumda katılım oranının düşük olmasında 101 ve üzeri defter tutan meslek mensuplarının sayılarının diğerlerine göre daha düşük olması sebebi yatmaktadır.

Tablo 1.8. Mükellef İle Sürekli İletişim Kurmanın Tahsilatı Kolaylaştırdığı Görüşünün Belirli Yaş Ortalamasına Göre Değerlendirilmesi

		Mükellef ile sürekli iletişim kurmanın tahsilatı kolaylaştırdığını düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Yaş	25-35 yaş arası	1 0,9%	3 2,7%	6 5,5%	6 5,5%	9 8,2%	25 22,7%
	36-45 yaş arası	4 3,6%	8 7,3%	6 5,5%	14 12,7%	18 16,4%	50 45,5%
	46 yaş ve üstü	2 1,8%	9 8,2%	6 5,5%	8 7,3%	10 9,1%	35 31,8%
Toplam		7 6,4%	20 18,2%	18 16,4%	28 25,5%	37 33,6%	110 100,0%

Tablo 1.8 ‘ de mükellef ile sürekli iletişim kurmanın tahsilatı kolaylaştırdığı görüşü ile belirli yaş aralıklarına sahip meslek mensuplarının çapraz karşılaştırma testine tabi tutulmasının sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre 36-45 yaş aralığında bulunan meslek mensuplarının “**Kesinlikle Katılıyorum**” yanıtının katılım yüzdesi %16,4 (18 kişi) ile en yüksek katılım yüzdesidir. Bunun yanı sıra 46 ve üzeri yaş grubuna sahip meslek mensuplarının olumlu ve olumsuz katılım yüzdeleri birbirine oldukça yakındır. Bu durumda yaş ortalaması 46 ve üzeri olan meslek mensupları bu görüşe katılım konusunda ikilemede kalmışlardır.

4.5.1 Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmada oluşturulan hipotezlere, $\alpha=0,10$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

Araştırmanın temel hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H1: Cinsiyet ile sanal pos cihazı kullanımı hakkında bilgi sahibiyim ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.9. Sanal Pos Cihazı Kullanımı ve Cinsiyet Arasındaki Bağımsız T Testi Sonuçları

H1 Hipotezi		Sayı (N)	Ortalama ($\bar{X}$)	Standart Sapma (Ö)	Ortalama Farklılıkları	Anlamlılık
Sanal pos kullanımı hakkında bilgi sahibiyim	Kadın	30	3,90	0,923	-350	0,57
	Erkek	80	4,25	0,819		

* $P<0,010$ Anlamlı

Cinsiyet ile sanal pos cihazı kullanımı hakkında bilgi sahibiyim ifadesi arasında anlamlı farklılığın olup olmadığına dair bağımsız T testi sonuçlarına baktığımızda söz konusu ifade ile cinsiyet faktörü arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($P<0,010$). Söz konusu farklılığı incelediğimizde ise erkek meslek mensuplarının ($\bar{X}=4.25$) kadın meslek mensupları ($\bar{X}=3.90$) göre ifadeye daha fazla katıldıkları görülmektedir. Bu durum, erkek meslek mensuplarının; daha yenilikçi, teknolojik gelişmeleri takip eden, sorunlarının çözümüne katkı sağlayabilecek yöntemleri denemekten kaçınmayan bir yapıda olduklarının göstergesi olabilir.

H2: Eğitim düzeyi ile tahsilatın online gerçekleşmesinin operasyonel verimliliği artıracağını düşünüyorum ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.10. Online Tahsilat Kullanımının Operasyonel Verimliliğe Etkisi İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Bağımsız T Testi Sonuçları

H2 Hipotezi		Sayı (N)	Ortalama ($\bar{X}$)	Standart Sapma (Ö)	Ortalama Farklılıkları	Anlamlılık
Tahsilatın online gerçekleşmesinin operasyonel verimliliği artıracağını düşünüyorum	Lisans	94	4,00	1,005	-625	0,017
	Yüksek Lisans	16	4,63	0,500		

*P<0,010 Anlamlı

Eğitim düzeyi ile tahsilatın online gerçekleşmesinin operasyonel verimliliği artıracağını düşünüyorum ifadesi arasında anlamlı farklılığın olup olmadığına dair bağımsız T testi sonuçlarına baktığımızda söz konusu ifade ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (P<0,010). Söz konusu farklılığı incelediğimizde ise yüksek lisans mezunu meslek mensuplarının ($\bar{X}$ =4,63) lisans meslek mensuplarına ($\bar{X}$ =4,00) göre ifadeye daha fazla katıldıkları görülmektedir. Bu durum yüksek lisans mezunu meslek mensuplarının online tahsilat yapılmasının mesleki verimliliğini ve tahsilat etkinliğini artıracağını düşünmektedir.

H3: Muhasebe bürosunda pos cihazı bulundurmanın meslek mensuplarının sundukları hizmetlerin karşılığı olarak aldığı asgari ücret tarifesini düşük buluyorum ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.11. Asgari Ücret Tarifesinin Düşüklüğü ile Pos Cihazı Bulundurma Arasındaki Bağımsız T Testi Sonuçları

H3 Hipotezi		Sayı (N)	Ortalama ($\bar{X}$)	Standart Sapma (Ö)	Ortalama Farklılıkları	Anlamlılık
Meslek mensuplarının sundukları hizmetlerin karşılığı olarak aldığı asgari ücret tarifesini düşük buluyorum	Evet	15	4,00	,756	-,105	0,681
	Hayır	95	4,11	,939		

*P<0,010 Anlamlı

Muhasebe bürosunda pos cihazı bulundurma ile TÜRMOB'un online tahsilat altyapısını sunması hem muhasebecilere hem de mükelleflere güven veriyor ifadesi arasında anlamlı farklılığın olup olmadığına dair bağımsız T testi sonuçlarına baktığımızda söz konusu ifade ile pos cihazı bulundurma arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($P<0,010$). Bu farklılığı ele aldığımızda ise hayır yanıtını veren meslek mensuplarının ($\bar{X}=4,11$) evet yanıtını veren meslek mensuplarına ($\bar{X}=4,00$) göre ifadeye daha fazla katıldıkları görülmektedir. Yapılan çalışmada önergeye katılım oranları farklılık göstermekle birlikte ortalamaların birbirine oldukça yakın olduğu gözlenmektedir. Bu durumda muhasebe meslek mensuplarının TÜRMOB'un online tahsilat sistemi kullanımına sıcak baktıkları görülmektedir.

H4: Eğitim düzeyi ile meslek mensuplarının sundukları hizmetlerin karşılığı olarak aldığı asgari ücret tarifelerini düşük buluyorum ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.12. Asgari Ücret Tarifesinin Düşüklüğü İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Bağımsız T Testi Sonuçları

H4 Hipotezi		Sayı (N)	Ortalama ($\bar{X}$)	Standart Sapma (O)	Ortalama Farklılıkları	Anlamlılık
Meslek mensuplarının sundukları hizmetlerin karşılığı olarak aldığı asgari ücret tarifelerini düşük buluyorum	Lisans	94	4,10	0,962	-467	0,064
	Yüksek Lisans	16	4,56	0,629		

* $P<0,010$ Anlamlı

Eğitim düzeyi ile “Meslek Mensuplarının Sundukları Hizmetlerin Karşılığı Olarak Aldığı Asgari Ücret Tarifesini Düşük Buluyorum” ifadesi arasında anlamlı farklılığın olup olmadığına dair bağımsız T testi sonuçlarına baktığımızda söz konusu ifade ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($P<0,010$). Bu farklılığı incelediğimizde ise lisans mezunu meslek mensuplarının ($\bar{X}=4,10$), yüksek lisans mezunu meslek mensuplarına ($\bar{X}=4,56$) göre ifadeye göre daha az katıldıkları görülmektedir. Bu durum yüksek lisans mezunu meslek mensuplarının aldıkları eğitiminde etkisiyle donanımlarının artması neticesinde meslekte sundukları hizmetlerin karşılığının da daha fazla olması gerektiği görüşündedir.

H5: Yaş ile mükellefler nakit ödeme dışındaki tahsilat yöntemlerini kabul edebilirler ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.13. Mükelleflerin Nakit Ödeme Dışındaki Tahsilat Yöntemlerinin Kabulü ile Yaş Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

H5 Hipotezi	F	Sig	Ortalamalar ($\bar{X}$)		Standart Sapma (σ)	Farklılıklar
Mükellefler nakit ödeme dışındaki tahsilat yöntemlerini kabul edebilirler	4,581	0,012	25-35 yaş arası	3,72*	0,936	25-35/36-45 ile 46 ve üzeri arasında
			36-45 yaş arası	4,30	0,647	
			46 yaş ve üstü	3,89*	1,051	

*Post-Hoc Tukey Testi

Yukarıdaki tablo sonuçlarına göre meslek mensuplarının yaşı ile “*Mükellefler Nakit Ödeme Dışındaki Yöntemler (Kredi Kartı vb) ile Ödeme Yapmayı Kendileri Talep Etmektedirler*” ifadesi arasında ilişkiye baktığımızda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($P < 0,010$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi neticesinde farklılığın 25-35 yaş arası ($\bar{x}=3,72$) ile 36-45 ($\bar{x}=4,30$) ile 46 ve üzeri yaş ($\bar{x}=3,89$) arasında olduğu görülmektedir. Buna göre meslek mensupları yaş aralıkları arasında farklılıklar bulunmaktadır. 36-45 yaş aralığında olan ve belirli bir mesleki tecrübeye sahip olan meslek mensupları söz konusu ifadeye daha fazla katılmaktadır. Ancak yaş aralığı 25-35 aralığında olan yani mesleğe yeni başlamış ve yaş aralığı 46 yaş üzeri olan meslekte belirli bir yol katetmiş meslek mensuplarının söz konusu ifadeye daha az katıldıkları görülmektedir. Yaş aralığı 46 ve üzeri olan meslek mensuplarının yeni gelişmeleri takip edememeleri, teknolojiye uyum sağlayamamaları gibi nedenler söz konusu ifadeye daha az katılmalarının nedeni olarak açıklanabilirken yaş aralığı 25-35 arasında olan meslek mensuplarında ise mesleki anlamda yeterli birikim ve deneyimin olmaması daha az katılmalarının nedeni olarak açıklanabilir.

H6: Gelir düzeyi ile kayıt dışı ekonominin muhasebe meslek mensuplarının tahsilat sorununu arttırdığı kanaatindeyim ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.14. Kayıt Dışı Ekonominin Tahsilat Sorunlarını Arttırması Görüşü ile Gelir Düzeyi Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi sonuçları

H6 Hipotezi	F	Sig	Ortalamalar		Standart Sapma	Farklılıklar
Kayıt dışı ekonominin muhasebe meslek mensuplarının tahsilat sorunlarını arttırdığı kanaatindeyim	4,720	0,004	2500-5000	4,00*	1,161	2500-5000 ile 5001-7500/ 7501-10000 ile 2500-5000/10001 ve üstü ile 2500-5000
			5001-7500	4,06*	1,063	
			7501-10000	4,55*	0,596	
			10001 ve üzeri	3,15*	1,281	

*Post-Hoc Tukey Testi

Yukarıdaki tablo sonuçlarına göre meslek mensuplarının gelir düzeyi ile “*Kayıt dışı ekonominin muhasebe meslek mensuplarının tahsilat sorunlarını arttırdığı kanaatindeyim*” ifadesi arasında ilişkiye baktığımızda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($P < 0,010$). Bu farklılığın hangi grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi neticesinde farklılığın 5001-7500TL ile 7501-10000TL gelir düzeyi ($\bar{x}=4,55$) ve 10000TL ve üzeri ($\bar{x}=3,15$) arasında farklılıklar bulunmaktadır. Buna göre meslek mensupları gelir düzeyi arasında farklılıklar bulunmaktadır. 7501-10000TL gelir düzeyi ile gelir düzeyi ortalamasının üzerinde olan meslek mensupları söz konusu ifadeye daha fazla katılırken gelir düzeylerinin en üst bandında yer alan 10001TL ve üzeri gelir düzeyine sahip meslek mensupları bu ifadeye daha az katılmaktadırlar. Bu durumda, sağlam, ödemeler noktasında sıkıntı yaratmayacak, belli bir kitleye hitap eden meslek mensupları kayıt dışı ekonominin olumsuzluğundan çok fazla etkilenmemektedir.

H7: Mesleki tecrübe ile sanal pos kullanımının fiziksel posa göre daha az maliyetli olduğunu düşünüyorum ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.15. Sanal Pos Kullanımının Fiziksel Posa Göre Daha Az Maliyetli Olduğu Görüşü ile Mesleki Tecrübe Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

H7 Hipotezi	F	Sig	Ortalamalar		Standart Sapma	Farklılıklar
Sanal pos kullanımının fiziksel posa göre daha az maliyetli olduğunu düşünüyorum	2,325	0,079	1-5	4,44	0,527	YOK
			6-10	4,19	0,814	
			11-15	4,40	0,821	
			16 ve üzeri	3,92	0,907	

- Post-Hoc Tukey Testi

Yukarıdaki tablo sonuçlarına göre meslek mensuplarının mesleki tecrübe ile “*Sanal Pos Kullanımının Fiziksel Posa Göre Daha Az Maliyetli Olduğunu Düşünüyorum*” ifadesi arasında ilişkiye baktığımızda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($P < 0,010$). Bu farklılığın olduğu hangi grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi neticesinde farklılığın 1-5 yıl arası ($\bar{x}=4,44$) tecrübe yılı ile 16 yıl ve üzeri ($\bar{x}=3,92$) tecrübe yılı arasında daha fazla olduğu görülmektedir. 1- 5 yıl arası mesleki tecrübeye sahip meslek mensuplarının ifadeye katılım oranı oldukça fazladır. Bu durum mesleğe yeni başlamış, teknolojik gelişmeleri takip eden meslek mensuplarının sanal pos kullanımının maliyet azaltıcı bir yöntem olarak gördüklerini göstermektedir. Diğer taraftan mesleki tecrübe olarak 16 yıl üzeri tecrübeye sahip meslek mensuplarının katılım oranlarının daha az olmasında meslek mensuplarının yeni teknolojik gelişmelere açık olmamaları söylenebilir.

H8: Tutulan defter sayısı tahsilat maliyetlerinin artmasının tahsilatın hızını artırdığını düşünüyorum ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.16. Tahsilat Maliyetlerinin Artmasının Tahsilat Hızını Artırdığı Görüşü ile Defter Sayısı Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

H8 Hipotezi	F	Sig	Ortalamalar		Standart Sapma	Farklılıklar
Tahsilat maliyetlerinin artmasının tahsilat hızını artırdığını düşünüyorum	3,320	0,023	0-25 arası	2,70*	0,951	0-25-101 ve üzeri
			26-50 arası	3,25	1,111	
			51-100 arası	3,42	1,216	
			101 ve üstü	3,86*	1,464	

*Post-Hoc Tukey Testi

Yukarıdaki tablo sonuçlarına göre meslek mensuplarının tuttuğu defter sayısı ile "Tahsilat Maliyetlerinin Artmasının Tahsilat Hızını Artırdığını Düşünüyorum" ifadesi arasında ilişkiye baktığımızda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($P < 0,010$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi neticesinde farklılığın 0-25 arası defter tutan meslek mensupları ($\bar{x}=2,70$) ile 101 ve üzeri arası defter tutan meslek mensupları ($\bar{x}=3,86$) arasında olduğu görülmektedir. Buna göre meslek mensuplarının tuttukları defter sayısı aralıkları arasında farklılıklar bulunmaktadır. 0-25 arası defter tutan meslek mensupları söz konusu ifadeye daha az katılırken defter sayısı 101 ve üzeri olan meslek mensuplarının ifadeye daha fazla katıldıkları görülmektedir. Tahsilat maliyetlerinin artması, ödeme alabilmek için yapılan protesto çekme, arama, mesaj gönderme vb. giderlere ağırlık verilmesi anlamına gelmektedir. Bu durum, 0-25 arası defter tutan meslek mensupları açısından mükellef ile olan ilişkinin olumsuz yönde etkileneceği düşüncesi ile tercih edilmemektedir. Diğer taraftan 101 ve üzeri defter tutan meslek mensupları ise çok fazla mükellefle muhatap olunduğu için işleyiş açısından bu tip giderlerin artmasının geri dönüşü daha fazla arttırdığı görüşündedir.

H9: Yaş ile meslek mensuplarının tahsilat sorunlarının giderilmesi adına ücretlerin Maliye Bakanlığı kanalıyla tahsiline imkan sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasının tahsilat sorununu çözeceğini düşünüyorum ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.17. Yasal Düzenlemelerin Yapılmasının Tahsilat Sorununu Çözeceği Görüşü ile Yaş Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

H9 Hipotezi	F	Sig	Ortalamalar		Standart Sapma	Farklılıklar
Meslek mensuplarının tahsilat sorunlarının giderilmesi adına ücretlerin Maliye Bakanlığı kanalıyla tahsiline imkan sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasının tahsilat sorununu çözeceğini düşünüyorum	4,088	0,010	25-35	4,88*	0,332	25-35 ile 46 ve üstü
			36-45	4,52	0,839	
			46 ve üstü	4,20*	1,232	

*Post-Hoc Tukey Testi

Yukarıdaki tablo sonuçlarına göre meslek mensuplarının yaşı ile “*Meslek Mensuplarının Tahsilat Sorunlarının Giderilmesi Adına Ücretlerin Maliye Bakanlığı Kanalıyla Tahsiline İmkan Sağlayacak Yasal Düzenlemelerin Yapılmasının Tahsilat Sorununu Çözeceğini Düşünüyorum*” ifadesi arasında ilişkiye baktığımızda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($P<0,010$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi neticesinde farklılığın 25-35 yaş aralığı ($\bar{X}=4,88$) ile 46 ve üzeri yaş grubu ($\bar{X}=4,20$) arasında olduğu görülmektedir. Buna göre meslek mensupları yaş aralıkları arasında farklılıklar bulunmaktadır. 25-35 yaş aralığında bulunan meslek mensupları tahsilat sorununun devletin caydırıcı etkisiyle çözülebileceğini düşünürken 46 ve üzeri yaş aralığında belirli mesleki tecrübeye sahip meslek mensupları çözümün devlet kanalıyla tamamen çözümünün mümkün olmadığı görüşündedir. Meslek mensuplarının mükellef seçiminde dikkatli davranma, sözleşme yapma gibi tedbirlerin alımın da tahsilat sorununun azaltacağı görüşündedirler.

H10:Çalışan personel sayısı ile tahsilatların zamanında yapılması için birtakım önlemler alınması gerektiğini düşünüyorum ifadesi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 1.18. Tahsilatların Zamanında Yapılması İçin Önlemler Alınması Gerektiği Görüşü ile Çalışan Personel Sayısı Arasındaki Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

H10 Hipotezi	F	Sig	Ortalamalar		Standart Sapma	Farklılıklar
Tahsilatların zamanında yapılması için birtakım önlemler alınması gerektiğini düşünüyorum	2,872	0,040	Personel Yok	4,69*	0,530	Yok ile 6 ve üstü / 1-2 ile 6 ve üstü
			1-2 kişi	4,51*	0,845	
			3-5 kişi	4,45	0,739	
			6 kişi ve üstü	3,50*	1,732	

*Post-Hoc Tukey Testi

Yukarıdaki tablo sonuçlarına meslek mensuplarının çalışan personel sayısı ile “*Tahsilatların Zamanında Yapılması İçin Birtakım Önlemler Alınması Gerektiğini Düşünüyorum*” ifadesi arasında ilişkiye baktığımızda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir ($P<0,010$). Bu farklılığın hangi grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırmalı testi neticesinde farklılığın elemanı olmayan meslek mensupları ($\bar{X}= 4,69$), 1-2 çalışan personel sayısı ($\bar{X}.= 4.51$) ile 6 ve

üzeri çalışan personel sayısına sahip meslek mensupları ($\bar{X}= 3,50$) arasında olduğu görülmektedir. Buna göre meslek mensupları çalışan personel sayısı arasında farklılıklar bulunmaktadır. Elemansız çalışan meslek mensupları bu görüşe daha fazla katılım gösterirken eleman sayısı çok fazla olan meslek mensupları daha az katılım göstermektedir. Bu durumda eleman sayısı ortalamanın üzerinde olan meslek mensupları, alacakların takibinde önlem almayı gerekli görmemektedir.

SONUÇ

Günümüzde küreselleşme, ekonomik ve teknolojik gelişmeler, yasal düzenlemelerde yapılan değişiklikler gibi etkenlerin sonucunda muhasebe meslek mensuplarının iş yükü oldukça artmıştır. Bu durum birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Muhasebe meslek mensuplarının temel sorunları, kamu kurumu kaynaklı sorunlar, mükellef kaynaklı sorunlar, mevzuat kaynaklı sorunlar, meslek mensup ve örgütleri kaynaklı sorunlar olarak sıralanabilmektedir. Yapılan bu çalışmada mükellef kaynaklı sorunlardan olan muhasebe ücretinin tahsil edilememesi sorunu ile birlikte online tahsilat yöntemlerinin kullanımının sorunun çözülmesine etkisi araştırılmıştır.

Söz konusu, yapılan iş ya da hizmetin bir karşılığı olarak verilmesi gereken ücretin, çeşitli bahanelerle, ödenmemesi ya da yalnızca bir kısmının ödenmesi sonucu ortaya çıkan tahsilat sorunu, muhasebe meslek mensuplarının en temel sorunu olarak görülebilir. Nitekim araştırma esnasında meslek mensuplarının en fazla şikayetçi oldukları konunun tahsilat sorununu olduğu gözlenmiştir. Sorunun bu denli büyük boyutlarda olması meslek mensuplarını sorunun çözümüne yönelik çeşitli arayışlara sevk etmiştir. Bunun neticesinde teknolojik gelişmelerin bir getirisi olan online tahsilat yöntemi kullanımının bir çözüm önerisi olabileceği düşünülmüştür.

Bu bağlamda gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmamızda Antalya ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarına bire bir anket uygulaması yapılmış, alınan geri dönüşler neticesinde istatistiksel veri ölçümünde kullanılan SPSS programında Bağımsız T-Testi ve Tek Yönlü Anova Testleri yapılmıştır. Çalışmada anket yöntemi kullanılması soruların yöneltildiği meslek mensuplarının sorulara cevap vermek istememesi, zaman yetersizliği gibi nedenlerle geçiştirme gibi kısıtları olabilmektedir.

Elde edilen bulgulara göre demografik sorular incelendiğinde, araştırmaya katılan meslek mensuplarının %72,7'sinin (80 kişi) erkek olduğu, kadın meslek mensubu sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Bu durumun sebebi olarak kadınların mesleğe karşı daha çekingen olmaları, ticari faaliyetlerin erkek çoğunluğu ile yerine getirilmesi gibi nedenler gösterilebilir. Bunun yanında kadınların toplumun her alanında daha fazla yer alması mevcut durumu tersi yönde değiştirebileceği öngörülmektedir. Yaş aralığı dikkate alındığında ise katılımcıların %77,3'ünü (85 kişi) 35 yaş üzeri meslek mensuplarının oluşturduğu görülmektedir. Bu durumda mesleki tecrübeye sahip meslek

mensuplarının sayıca fazla olması, muhasebe açısından olumlu görülmele birlikte yetişmiş eleman bulma noktasında sıkıntı yaratabilir. Diğer taraftan araştırmanın çıkış noktası olan tahsilat sorununun etkilerinin görülebileceği ilk faktör olarak sayılabilecek gelir düzeyi incelendiğinde ise araştırmamızda yer alan meslek mensuplarının % 40 'nın (44 kişi) 2500-5000 TL gelir aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. 10000 ve üzeri gelir düzeyine sahip meslek mensubu %11,8 gibi daha düşük seviyedir. Bu durum Antalya gibi sanayisi, ticareti, turizmi gelişmiş bir il için oldukça azdır.

Araştırmada demografik sorular analiz edildikten sonra araştırmada yer alan likert türü sorular demografik sorular arasında hipotezler oluşturularak sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Hipotezlerin oluşturulmasında online tahsilat ve tahsilat sorunları hakkında fikir sahibi olunabilecek soru ifadeleri kullanılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda oluşturulan hipotezler incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Meslek mensuplarının personel sayısı ile tahsilatların zamanında yapılması için birtakım önlemler alınması gerekliliği değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmış ve personel sayısı ne kadar düşükse meslek mensuplarının tahsilat önlemlerine daha çok önem attıkları görülmüştür.
- *“Meslek mensuplarının yaşı ile meslek mensuplarının tahsilat sorunlarının giderilmesi adına ücretlerin Maliye Bakanlığı kanalıyla tahsiline imkan sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasının tahsilat sorununu çözeceğini düşünüyorum”* ifadesi arasında ilişkiye baktığımızda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. 25-35 yaş aralığında bulunan yani genç ve orta yaş denilebilecek düzeyde bulunan meslek mensuplarını tahsilat sorununun çözümünde bu görüşün yeterli olacağı görüşündedirler. Diğer taraftan 35 yaş üstü mesleki tecrübeye sahip meslek mensupları sorunun çözümünde tahsilatın devlet kanalıyla yapılmasının sorunu çözmeye yetersiz kalacağı görüşündedir.
- *“Eğitim düzeyi ile tahsilatın online gerçekleşmesinin operasyonel verimliliği artıracakını düşünüyorum”* ifadesi arasında anlamlı farklılığın olup olmadığına dair bağımsız T testi sonuçlarına bakıldığında söz konusu ifade ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Nitekim yapılan araştırmada yüksek lisans mezunu meslek mensuplarının yeniliklere, gelişmelere açık

olmaları neticesinde operasyonel verimliliğin artırımının online tahsilat kullanımıyla gerçekleşeceği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

- “*Meslek mensuplarının yaşı ile mükellefler nakit ödeme dışındaki yöntemler (kredi kartı vb) ile ödeme yapmayı kendileri talep etmektedirler*” ifadesi arasında ilişkiye baktığımızda anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Yaş aralığı 46 ve üzeri olan meslek mensuplarının yeni gelişmeleri takip edememeleri, teknolojiye uyum sağlayamamaları gibi nedenler söz konusu ifadeye daha az katılmalarının nedeni olarak açıklanabilirken yaş aralığı 25-35 arasında olan meslek mensuplarında ise mesleki anlamda yeterli birikim ve deneyimin olmaması daha az katılmalarının nedeni olarak açıklanabilir.

Sonuç itibariyle, meslek mensuplarının ciddi derecede tahsilat sorunu yaşadıkları saptanmıştır. Tahsilat sorununun yaşanmasında mesleğin toplum tarafından öneminin bilinmemesi, sunulan hizmetin gözle görülür bir hizmet olmaması, toplum yapısı olarak genelde borçta erteleme ya da ödemekten kaçınma yapısında olunması gibi çeşitli nedenler sayılabilir. Sorunun çözümüne alternatif bir ödeme sistemi olarak sunulabilecek online tahsilat sistemi kullanımı ise meslek mensupları arasında yaygın değildir. Online tahsilat sisteminin bu denli az kullanılmasında, meslek mensuplarının TÜRMOB’un online tahsilat sistemi hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmamaları önemli bir etken olduğu gösterilebilir. İşlemin internet ortamında, kişisel bilgilerin girilmesi şeklinde yapılması, tahsilat sisteminin kullanımının hem mükelleflerce hem de meslek mensuplarınca güven safiyeti doğurabilmesi bir diğer etken olarak gösterilebilir.

Bu kapsamda meslek mensuplarının sorunlarına yönelik literatürde her ne kadar çok sayıda çalışma yapılmış olsa da meslek mensuplarının online tahsilat ve tahsilat sorunlarını ölçen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle yapılan bu çalışma gelecek eserlerin oluşmasına fayda sağlayacaktır.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunabilir. Sorunun çözümüne yönelik sunulabilecek önerilerin başında verilen hizmetin karşılığının devlet kanalıyla tahsil edilmesidir. Bu görüşün işleyişi Maliye Bakanlığı belirli bir muhasebe ücreti belirleyip ücretin tahsilinin vergi dairelerine yatırılması şeklinde yapılması şeklindedir. Bunun yapılması olumlu olarak muhasebe meslek mensuplarının alacak sorununun çözerken devlete ağır iş yükü yüklemektedir. Nitekim devlet, vergi

alacağının tahsilinde sorun yaşamakta iken bu durumda ücretin tahsili noktasında sıkıntıya düşebilir. Diğer bir öneri ise borcun ödenmemesi durumunda ağır yaptırımlarının olmasıdır. Trafik cezalarının da olduğu gibi ağır cezaların konulması, ticari hayatının devamında engel konulması vb. gibi. Toplumun bilinç düzeyine etki edecek anlayışın oluşturulması, mesleğın öneminin toplum nezdinde bilinmesine yönelik çalışmalarda bulunulması da bir diğer çözüm önerisi olarak sunulabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, D. , ve Tetik, N. , (2010), *Genel Muhasebe*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ağca, A.- Alagöz, A.- Erdoğan, M.-Azaltun, Murat. , (2013),''*Muhasebede Bilgi Yönetimi*'' , Edt: Necdet Sağlam ve A. Aziz Sarıgül, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Akın, H. , (2010), *Yeni İşimiz Dış Ticaret*, Elma Yayınevi, Ankara.
- Akın, O. -Onat, O. K.- Eser, E.D.- Dalgıç, R.(2015), *Kobilerin Alacak Yönetimi Politikalarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, Burdur, Isparta, Bucak Sanayi Bölgelerinde Bir Uygulama*, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,C20.S4, (285-304).
- Akpınar, O. ve Özdemir, E. , (2010), *Genel Muhasebe İlkeler & Uygulamalar*, Detay Yayınevi, Ankara.
- Aksoy, A. (1993) , *İşletme Sermayesi Yönetimi*, Özkan Matbaacılık, Ankara.
- Alabayır, A. ve Muzır, E. (2016), ''*Dış Ticaret İşlemlerinde Ticaret Yapılan Yere Göre Ödeme Şekli Tercihi ve Tercih Nedenlerini Belirlemeye Yönelik Ampirik Bir Çalışma*'' , İşletme Araştırmaları Dergisi, C8.S3, (304-323).
- Ali Alagöz, (2014), ''*Türkiye'de Muhasebe Denetiminin Gelişimi*'' Edt: Seval Kardeş Sevimoğlu ve Şaban Uzay, ''*Muhasebe Denetimi*'' , Gazi Kitabevi, Ankara.
- Armağan, C. (2007), ''*Muhasebe Meslek Ahlakının Kadın Ve Erkek Meslek Mensupları Tarafından Algılanış Biçimlerine İlişkin Bir Saha Çalışması*'' , Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Atmaca, M. (2012), ''*Muhasebe Skandallarının Önlenmesinde İç Kontrol Sisteminin Etkinleştirilmesi* '' , Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C14.S1, (191-205).
- Aydemir, O. (2015), ''*Muhasebe Meslek Mensuplarının Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentiler*'' , Muhasebe ve Finansman Dergisi, S67, (71-84).
- Aydın, N. - Çoşkun, M. -Bakır, H.- Ceylan, A.- Başar, M. , (2004), ''*Finansal Yönetim*'' , Edt: Nurhan Aydın, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.

Ayli, A. ve Yardimcioglu, D. , (2014), *Çekte Düzenleme Tarihi ve Önemi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, (3195- 3239).

Bilen, A. , (2008),*Türkiye’de Muhasebe Mesleğinin Gelişimi ve Meslek Mensuplarının İş Tatmini Üzerine Bir Araştırma*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Bucaklı, A.T. , (2007), *Elektronik Ticaret*, Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Bülbül, F. -Özden, H.- Kuman, F. (2008), *Meslek Mensubu Kurumsallaşma Projesi Fizibilite ve Yol Haritası*, İSMMMO Yayınları, İstanbul.

Ceylan, A. ve Korkmaz, T. , (2010), *İşletmelerde Finansal Yönetim*, Ekin Yayınevi, Bursa.

Çakır, A. , (2000), *Enflasyonist Ortamda Alacakların Yönetimi (Kredili Satış ve Tahsilat) ve Sivas’ta Bir Uygulama*, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

Çakmak, A.Ç. ve Yurtsever, S. , (2012), ” *Kredi Kartının Plansız Satın Alma Davranışına Etkisi: Karabük Üniversitesi, Akademik Personele Yönelik Bir Uygulama*”, C1.S1, (45-72).

Çetiner, E. , (2010), *Genel Muhasebe*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Dağlı, S.Ş. , (2013), *Muhasebe Meslek Etiği ve Meslek Mensuplarının Etik Hakkındaki Görüşleri Üzerine Isparta İlinde Bir Uygulama*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Demir, B. (2012), ”*Muhasebeye Yön Veren Gelişmeler ve Meslek Yüksekokullarında Verilen Muhasebe Eğitime Yansımaları* ”, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, C1.S4, (109-120).

Duramaz, S. ve DüNDAR, S. , (2014), *Elektronik Ödeme Sistemlerinin Karşılaştırılması: Türkiye ve İtalya Örneği*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S17. (24-37).

Elgin, C.- Erzan, R.- Kuzubaş, U. ,(2012), ”*Türkiye’de Nakit Ve Kart Ödemelerinin Karşılaştırmalı Maliyeti*”, Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi ve Ekonometri Merkezi, (1-18).

Erdoğan, M. , (1990), *İşletme Finansmanı*, Dijle Üniversitesi Matbaası, Diyarbakır.

- Eren, E. , (2010), *Derecelendirme Kuruluşlarının Sorumluluğu*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ergin, E. , (2015), *21. Yüzyılda Finansal Muhasebe Teoriden Uygulamaya Genel Muhasebe*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Erkan, M. ,(1990), *Enflasyonist Ortamda İşletmelerin Ticari Kredi Yönetimi*, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Ertaş, F. C. , (2007), *Muhasebe Organizasyonu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Gerçek, A. , (2010), *Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku*, Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- Gökçen, G. , (2011), *Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları*, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Gökgöz, A. (2012), 'Küresel Finansal Krizin Muhasebe Temelli Nedenleri Bağlamında Kurumsal Yönetim Ve Muhasebe Mesleğinin Etiği', Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C26. S3-4, (313-331).
- Güçlü, F. - Çiçek, H. , - Benli T. , (2006) *Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Genel Muhasebe*, Detay Yayınları, Ankara.
- Gürbüz, H. , (1990), *Muhasebe Denetimi*, Bilim Teknik Yayın Evi, İstanbul.
- Güzel, A. , (2013), *Finansal Muhasebe*, İlya İzmir Yayınevi, İzmir.
- Güney, A. – Ersoy, A. Y. – Şemsi, A. - Topçu, B. - Doğan, E. , (2012),''*Bankacılık Giriş ve İlkeleri*'' , Edt: Ferudun, Kaya, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Hatipoğlu, Z. , (1995), *Ayrıntılı İşletme Finansı*, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul.
- Işkın, S. A. , (2012), *Elektronik Bankacılık Hizmetleri ve Denetimi*, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2011-8, İstanbul.
- Kabaklı, S. ,(2007), *Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Gelişmeler*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
- Kalenderoğlu, M. ,(2002), *Genel Muhasebe Başarı Grubu Müfettişlik Uzmanlık Sınavlarına Hazırlık Dizisi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

KGK,www.kgk.gov.tr/.../files/PDF%20linkleri/STRATEJIK_PLAN_18_10_sonweb.pdf, (18.10.2019).

Karaca, S. , (2010), *Dış Ticaret ve Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi*, Umuttepe Kitabevi, Kocaeli.

Karasioğlu, F. , (2015), *Finansal Muhasebe Dönem Sonu İşlemleri TMS/TFRS Uygulamalı*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Kayabaşı, A. -Demireli, E. -Yıldırım, M. , (2007), ” *Küreselleşme Sürecinde İşletmelerin Finansal Kararlarını Etkileyen Temel Dinamiklere Totaliter Yaklaşım*”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C9.S3, (19-36).

Kazan, M. , (2014), *Muhasebe Meslek Mensuplarının Mükellef Sayıları İle Hizmet Kaliteleri Arasındaki İlişkinin Ölçümü; Kahramanmaraş İli Örneği*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.

Kınay, B. , (2010), *Dünya’da ve Türkiye’de Gelir İdarelerinin Yapılanması, Etkinliği ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Faaliyetleri ve Sorumlulukları*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

Kirtaban, M. İ. , (2005), *Ödeme Sistemlerindeki Gelişmeler ve Ödeme Sistemlerinin Finansal Sistem İstikrarı Üzerindeki Etkileri*, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara.

Kurtcebe, E. , (2008), *21.Yüzyılda Muhasebe Mesleğinin Vizyonu*, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.

Kutlu, H. A. , (2011), *Muhasebe Meslek Ahlakı*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Marşap, B. , (1995), *Muhasebe Mesleğinde İş Tatminin Türkiye Açısından Değerlendirmesi*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

Marşap, B. , (1996), “ Muhasebe Mesleği Fonksiyonları ve Meslek Mensuplarının Nitelikleri”, *Yaklaşım Dergisi*, S.37. (119-123).

Meigs, F.R. ve Meigs, W.B., (1993), *Accounting The Basis for Business Decisions*, International Edition, Newyork.

Orhun, M. - Şahin, Y. - Özkaramanlı, F. , (2015),” *Alacaklarınız Nasıl Daha Hızlı Tahsil Edebilirsiniz ?*” , Edt: B. Koç, İstanbul.

Öngen, S. , (2010), *Finansal Muhasebe*, Mediform Matbaacılık, Manisa.

Resmi gazete, 26 Temmuz 2008 Tarih ve 26948 Sayılı, ''Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu''.

Rezaee, Z. (2005), ''Causes, Consequences, and Deterrence of Financial Statement Fraud'', Critical Perspectives on Accounting, C16. S3, (277-298).

Saban, M. - Vargün, H. - Gürkan, S. , (2015), *Finansal Muhasebe*, Beta Yayınları, İstanbul.

Özal, Ö. -Yıldırım, O. - Tek, N. , (1994), *Muhasebe İlkeler ve Uygulamalar*, Altındağ Matbaacılık, İzmir.

Özkan, K. , (2007), *Havalenin Hukuki Niteliği*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Sevilengül, O. , (2005), *Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Uyumlu Genel Muhasebe*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Şenol, M. M. , (2018), *Muhasebe Temel Kavramları Açısından Muhasebe Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Sivas İlinde Bir Araştırma*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

Tanış, V. N. ve B.Z Berikol. , (2011), *Genel Muhasebe*, Karahan Kitabevi, Adana.

Taşdelen, A. , (2004), *Vergisel Açıdan Nakit Tahsilat ve Ödevinin Belgelendirilmesi Ödevi*, Vergi Dünyası Dergisi,C53.S2, (141-175).

Türk Dil Kurumu. (1969). Türkçe Sözlük (genişletilmiş baskı). Ankara: TDK.

Terzi, A. , (2010), *Muhasebe Mesleği ve Rize'deki Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Araştırma*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Tezcan, B. (2002). ''Doğrudan Tahsilat Sistemi'', Bankacılar Dergisi, S41, (67-70).

Tuğay, O. – Dalğar, H. – Tekşen, Ö. , (2014), '' Ekonomik Kriz Dönemlerinde İşletmelerin Muhasebeye Karşı Tutumlarındaki Değişikliklerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma'', Muhasebe ve Finansman Dergisi, S61, (1-18).

Türker, M. (2018), ” *Dijitalleşme Sürecinde Küresel Muhasebe Mesleğinin Yeniden Şekillenmesine Bakış*”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, C20.S1, (202-235).

Uçma, T. , (2007), *Muhasebe Meslek Mensubu Olmak İsteyenlerin Etik Değer Anlayışlarının Belirlenmesi ve Muğla Üniversitesi Uygulaması*, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.

Ulusan, H.- Eren, E.- Köylü, Ç. , (2012), ” *6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK) ‘nun Muhasebe ve Denetim Uygulamalarına Getirdiği Yenilikler Üzerine Bir Araştırma*”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, S55, (11-34).

Usta, H. , (2007), *Muhasebe Mesleği İle İlgili Uluslararası Muhasebe Standartları Ve Türkiye’deki Düzenlemeler İle Karşılaştırılması*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Usta, Ö. , (2011), *İşletme Finansı ve Finansal Yönetim*, Detay Yayıncılık, Ankara.

Uzay, Ş. (2004), ” *21.Yüzyılın Başında Muhasebe Mesleğini Etkileyen Gelişmeler ve Geleceğe Yönelik Değerlendirmeler*”, Mali Çözüm Dergisi, S67, (229-248).

Yalkın, Y.K. , (2008), *Genel Muhasebe İlkeler ve Uygulamalar*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Zeytin, M. , (2007), *Bağımsız Muhasebe Meslek Mensuplarını Hata ve Etik Dışı Davranışlara Yönlendiren Faktörler*, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Arıkan, Y. , ” *Zaman Esaslı Ücret Tarifesi*”, (<http://dosya.malatyasmmmo.org.tr/dosya/ZamanEsasliUcretTarifesi.pdf>), (20.05.2019).

Elol, M. , ” *Bayi Tahsilat Sistemi*”, (<https://www.pospratık.com/blog/bayi-tahsilat-sistemi/>), (13 Aralık 2016).

<https://www.gib.gov.tr/taxonomy/term/805424> (20.06.2019).

Yılmaz, Onur. , <https://mavvo.com.tr/blog/pos-nedir-acilimi/> (29.03.2019).

<https://param.com.tr/E-Posta-ile-Tahsilat.aspx> (12.06.2019).

<https://www.e-tahsilat.com.tr/mobil-tahsilat/> (24.03.2019).

<ps://www.e-tahsilat.com.tr/online-kurumsal-tahsilat-sistemi-nedir/>(02.05.2019).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> (14.05.2011).

[https:// www.hdbilim.com/e-tahsilat-sistemine geçiş-aşamaları-nasıldır/](https://www.hdbilim.com/e-tahsilat-sistemine-gecis-asamaları-nasıldır/) (06.05.2019).

<https://vergidosyasi.com/2017/11/06/kamu-gozetimi-nedir/> (06.11.2019).

Hayas,A.,<https://www.investopedia.com/terms/a/accounts-receivable-aging.asp>
(15.06.2019).

<https://muhasebeturk.org/senet-nedir/> (12.06.2019).

<https://investopedia.com/> (17.06.2019).

EKLER

Ek 1 : Anket

Bu anket formu;

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılan ”**Muhasebe Meslek Mensuplarının Tahsilat Sorunları: Antalya İli Örneği**” adlı tez çalışmasının uygulama kısmı ile ilgilidir. Anketi oluşturan soruları cevaplamak, şüphesiz çok kıymetli zamanınızı alacaktır. Ancak ankete katılarak bilimsel bir çalışmaya katkı sağlamış olacaksınız. İlginiz için teşekkürlerimizi sunar, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Zehra güleç ÖZMEN Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Finansal Yönetim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Osman AKIN İşletme Fakültesi, Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölümü Yüksek Lisans Tez Danışmanı

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek

Yaşınız: ( )25-35 ( ) 36-45 ( ) 46 ve üstü

Gelir düzeyiniz ne kadar?

( )2500-5000 ( )5001-7500 ( )7501-10000 ( ) 10001 ve üstü

Çalışan personel sayısı kaç tanedir?

( ) Yok ( ) 1-2 ( ) 3-5 ( ) 6 ve üstü

Eğitim düzeyiniz nedir?

( ) Lisans ( ) Yüksek lisans ( ) Doktora

Mesleki Tecrübeniz Kaç Yıldır?

( ) 1-5 ( ) 6-10 ( ) 11-15 ( ) 16 ve üstü

Tuttuğunuz defter sayısı kaçtır?

( ) 0-25 ( ) 26-50 ( )51-100 ( )101 ve üstü

Muhasebe büronuzda POS cihazı mevcut mudur/kullanıyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

	Aşağıda yer alan sorular meslek mensupların taahsilat sorunlarını değerlendirmeye yöneliktir. Lütfen aşağıda yazılı ifadelere ne ölçüde katıldığınızı işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Muhasebe meslek mensuplarının alacakların tahsilinde sorun yaşadığını düşünüyorum.					
2.	Alacakların tahsilinde sıkı alacak politikası uygulanması gerektiğini düşünüyorum.					
3.	Tahsilatların zamanında yapılması için birtakım önlemler alınması gerektiğini düşünüyorum.					
4.	Tahsilat aşamasında birden fazla yöntemin bir arada kullanılması tahsilatı daha etkin kıldığı görüşündeyim.					
5.	Mükellef ile sürekli iletişim kurmanın tahsilatı kolaylaştırdığını düşünüyorum.					
6.	Muhasebe ücreti ödememenin parasal bir yaptırımının olması gerektiğini düşünüyorum.					
7.	TÜRMOB'un mevcut borcunu ödemeyen mükelleflerin, başka bir muhasebeciyle anlaşmasını engelleyen uygulamasının tahsilat sorununu azalttığını düşünüyorum.					
8.	Kayıt dışı ekonominin muhasebe meslek mensuplarının tahsilat sorunlarını arttırdığı kanaatindeyim.					
9.	Zaman yetersizliği ve iş yoğunluğundan ücretlerin zamanında istenmemesinin tahsilatın gecikmesine etki ettiğini düşünüyorum.					
10.	Meslek mensuplarının sundukları hizmetlerin karşılığı olarak aldığı asgari ücret tarifesini düşük buluyorum					
11.	Tahsilat maliyetlerinin artmasının tahsilatın hızını artırdığını düşünüyorum.					
12.	Alacakların hatırlatmasının yapılmasının mükellef kaybına neden olacağına düşünüyorum.					
13.	Doğrudan tahsilat sisteminin ödeme sistemlerine alternatif maliyet düşürücü bir yöntem olduğunu düşünüyorum.					
14.	Doğrudan tahsilat sisteminin kullanımı ile güvenli, güvenilir, hızlı ve risksiz bir şekilde tahsilatın yapılabileceğini düşünüyorum.					
15.	Sermayesi emek ve bilgi olan muhasebecilerin öneminin toplum açısından bilinmediğini düşünüyorum.					
16.	Tahsilat sorununun neden kaynaklandığının belirlenmesinin sorunun çözümünü					

	kolaylaştıracağını düşünüyorum.					
17.	Meslek mensuplarının tahsilat sorunlarının giderilmesi adına ücretlerin maliye bakanlığı kanalıyla tahsiline imkan sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasının tahsilat sorununu çözeceğini düşünüyorum.					
18.	Mali müşavirlerin sunduğu hizmetler ve asgari ücret tarifesi hakkında güncel bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyorum.					

	Online Tahsilat Kullanımı	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Mükellefler nakit ödeme dışındaki tahsilat yöntemlerini kabul edebilirler.					
2.	Mükellefler nakit ödeme dışındaki yöntemler (kredi kartı v.s.) ile ödeme yapmayı kendileri talep etmektedirler.					
3.	Online tahsilat yönteminin etkin bir tahsilat yöntemi olduğunu düşünüyorum.					
4.	Sanal pos kullanımı hakkında bilgi sahibiyim					
5.	İnternette yapılan tahsilatı güvenli buluyorum.					
6.	Online tahsilat ile tahsilatın hızlı, güvenli ve kolay bir şekilde gerçekleşeceğini düşünüyorum.					
7.	Yeni tahsilat sistemlerine entegre olmuş bir muhasebe sisteminin daha kullanışlı bir sistem olduğunu düşünüyorum.					
9.	Sanal pos kullanımının fiziksel posa göre daha az maliyetli olduğunu düşünüyorum.					
10.	Online tahsilat yöntemlerinin tahsilatı hızlandırdığını düşünüyorum.					
11.	Sanal pos/Online tahsilat altyapısı kullanacaksam TURMOB'un sağladığı altyapıyı tercih ederim.					
12.	Sanal pos/Online tahsilat altyapısı kullanacaksam özel bir şirketin altyapısını da kullanabilirim.					
13.	TURMOB'un online tahsilat altyapısını sunması hem muhasebecilere hem de mükelleflere güven veriyor.					
14.	Muhasebe büromda kredi kartı pos cihazı bulundurmamı düşündüm.					
15.	Kredi kartı tahsilatlarının tahsilat maliyetlerini artırdığını düşünüyorum.					
16.	Online tahsilatın hem mükelleflere hem de meslek mensuplarına kolaylık sağladığını düşünüyorum.					

17.	3D Secure destekli e- tahsilat sistemi kullanımının tahsilatları daha güvenli hale getirdiğini düşünüyorum.					
18.	Online tahsilat sistemiyle mükelleflerden taksitli, tek çekim ya da dövizli tahsilat yapmanın daha avantajlı olduğunu düşünmekteyim.					
19.	Tahsilatın online olarak gerçekleşmesinin operasyonel verimliliğini artıracağını düşünüyorum.					
20.	Online tahsilat yönteminin kullanımının klasik yöneme göre tahsilatı hızlandırdığını düşünüyorum.					
21.	Ön ödemeli akıllı kimlik kartı olan Türmob kartın kullanımının muhasebe meslek mensuplarının tahsilatını kolaylaştırdığını düşünüyorum					
22.	Kendi web sitem üzerinden TURMOB'un sağladığı ödeme altyapısıyla online tahsilat yapmak tahsilat süreçlerimi hızlandırabilir.					
23.	Mükelleflere akıllı cihazlar üzerinden bağlantı (link) göndererek tahsilat yapabilmek tahsilat süreçlerini hızlandırabilir.					
24.	E-tahsilat sistemi ile meslek mensuplarının sağlıklı bir nakit akışına sahip olacağını düşünüyorum.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı ve soyadı: Zehra Güleç ÖZMEN
Doğum yeri : Bucak/ Burdur
Medeni hali : Evli

Eğitim Durumu:

Lisans Öğrenimi : Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Maliye
Yüksek Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Muhasebe ve Finansman
Anabilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans

Yabancı Diller ve Düzeyi: İngilizce (Orta Seviye)

İş Deneyimi: